

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
 Προπληρωτέα, ἐν Καΐρῳ Φρ. 20.
 Ἐν τῇ λοιπῇ Αἰγύπτῳ καὶ
 τῇ Ἀλλοδαπῇ . . . Φρ. 25.

ΚΕΚΡΟΥΨ

Διευθυντῆς καὶ Ἐκδότης
 Γ. Γ. ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ.
 Διευθυνσις
 Journal Grec Cecrops, Caire.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ὑπὸ Γ. Γ. ΜΑΖΑΡΑΚΗ.

(Συνέχεια)

Μετὰ τὸν θάνατον Νικολάου τοῦ β'. προχειρίσθη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κατὰ τὸ 1270 Ἀθανάσιος ὁ γ'. Σιναΐτης μοναχός, ἀνὴρ ἐκτάκτου ἰκανότητος καὶ ἀπολαύων τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Ἀυτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου. Τούτου διατρίβοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει, διότι δὲν φαίνεται νὰ κατῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ἐγένετο ἡ ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ δ'. ἀπόπειρα πρὸς ἔκωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ ἐν Λυώνῃ ἀθροισθεῖσῃ τῷ 1274 Συνόδῳ, εἰς ἣν οὐδὲν μέρος ἔλαβεν ὁ Ἀθανάσιος. Καὶ ἡ μὲν ἀπόπειρα αὕτη ἀπέτυχε, ἐντελῶς, καίτοι ἐν τῷ Βέκκῳ εὗρεν ὁ Ἀυτοκράτωρ πρόθυμον τῆς ἐνώσεως ὑπέρμαχον, ἐγένετο ὅμως αἷτιος μεγάλης ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ καθ' ἅπαν τὸ κράτος συγχύσεως καὶ διωγμοῦ τῶν ἀντιφρονούντων ἐκ μέρους τοῦ Μιχαὴλ, ὅστις ἐν τούτοις δὲν εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Πάπα Ῥώμης Μαρτίνου τοῦ δ', ἀλλ' ἀνεθεματίσθη ὑπ' αὐτοῦ τὴν 18 Νοεμβρίου τοῦ 1281. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εὐρίσκομεν τὸν Ἀθανάσιον λαμβάνοντα μέρος ἐνεργὸν εἰς τὰ τῆς πολιτείας· διότι βλέπομεν αὐτὸν ἐν μὲν τῷ 1282 ἔπει συνοδεύοντα τὸν Ἀυτοκράτορα ἐν τῇ κατὰ Περσῶν ἐκστρατείᾳ, ἐν τῷ 1283 συνεργαζόμενον μετὰ τοῦ διαδεχθέντος ἐκεῖνον υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ β'. πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν Ἀρσενιωτῶν καὶ τῶν Ἰωσηφιτῶν, μετὰ τὴν παραίτησιν Ἰωάννου τοῦ Βέκκου, καὶ προεδρεύοντα μόνον, ὡς ἀσθενοῦντος

τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ, τῆς κελυσάσης τῷ Βέκκῳ νὰ παραιτηθῇ Συνόδου καὶ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀποδοκιμάζοντα τὰς βιαίας ἀποφάσεις τῆς ἐν Βλαχέρναις ἀθροισθείσης Συνόδου κατὰ Βέκκου καὶ τῶν ὁμοφρονησάντων αὐτῷ ἐν τῇ ἐν Λυώνῃ Συνόδῳ κληρικῶν, καὶ τοι οὐδὲν φαίνεται, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, συμμετασχῶν εἰς τὴν γενομένην τότε ἀπόπειραν. Τῶν σχισμάτων ἐξακολουθούντων, δευτέρα συνεκροτήθη ἐν Βλαχέρναις σύνοδος, προεδρεύοντος καὶ ταύτης τοῦ διαδεχθέντος τὸν Ἰωσήφ Γρηγορίου καὶ συνεδρεύοντος τοῦ Ἀθανασίου, καὶ ἐνώπιον ταύτης προσήχθη αὐθις ὁ Βέκκος ἐκ Προύσης, ὅπως ἀπολογηθῇ. Μάτην ὁ Ἀθανάσιος προσεπάθησε νὰ διαλλάξῃ πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀντιφρονούντας· οὐδεὶς ἐνέδιδε· δι' ὃ ὁ μὲν Βέκκος ἀπήχθη αὐθις εἰς ἔξοριαν, ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐξέδωκε Τόμον περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅστις ὑπεγράφη μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος καὶ τινῶν ἀρχιερέων, δὲν ἠὲ χαρίστησεν ὅμως τὸν κληρὸν, ἀρνηθέντα νὰ προσυπογράψῃ τούτον, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ Ἀθανάσιος, καὶ ἀποδεχθέντα τὴν ὑπὸ τούτου γραφεῖσαν Ὁμολογίαν Πίστεως. Πολλῶν τότε συνταξαμένων τῷ Βέκκῳ, οὐχὶ ὡς ὁμοφρονούντων αὐτῷ κατὰ τὰ δόγματα, ἀλλ' ἕνεκα προσωπικῆς πρὸς τὸν Γρηγόριον ἀπεχθείας, ὁ Ἀθανάσιος κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Γρηγόριον νὰ παραιτηθῇ, ὅπως διευκολυνθῇ ἡ διευθέτησις τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Τότε ἀνεβιάσθη ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ ἐξ Ἀνδρούσης τῆς Πελοποννήσου μοναχός Ἀθανάσιος, ἀμαθὴς μὲν καὶ ἄπειρος τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, πλὴν πεπληρωμένος θείου ζήλου πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων, καὶ αὐστηρὸς ἐπιτιμητῆς τῶν ἀρχιερέων καὶ λογίων κληρικῶν, οὓς διέ-

ταξε να μεταβῶσιν εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας, ὅπως ἐπιμεληθῶσι τοῦ ἑαυτῶν ποιμνίου, καὶ ἀναχωρήσωσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνθα οὐδὲν ἕτερον ἔπραττον ἢ νὰ βραδουργῶσιν ἀλλήλους καὶ παρέχωσι πράγματα τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ διαλλακτικὸς τοῦ Ἀλεξανδρείας χαρακτήρ ἀπήρθεκεν, ὡς εἶκος, τῷ ὁμωνύμῳ του, ὅστις, ἀφορμὴν λαθὼν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἀλεξανδρείας ἐκέκτητο ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως δύο μοναστήρια, δωρηθέντα αὐτῷ ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, ὅπερ ἐθεώρει ὡς παραβίασιν τὰς δικαιδοσίας του, πάσης ἐδράττετο εὐκαιρίας, ὅπως ταπεινοῖ αὐτόν. Ὁ Ἀλεξανδρείας τούτων ἕνεκα ἐθεώρησε συνετόν νὰ μεταβῇ εἰς Ῥόδον κατὰ τὸ 1293, ἐνθα καὶ διέμεινε μέχρι τῆς παραιτήσεως τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὃν διεδέξατο ὁ Σωζουπόλεως Ἰωάννης. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ἐπέτρεψεν ὁ Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας Γεωργίου τῷ Παχυμέρῳ τὴν εἰς τὸν Ἀρεοπαγίτην Διογύσιον παράφρασιν (1). Ὁ Ἀθανάσιος εὐρίσκετο ἐπιπλέον ἐν Ῥόδῳ, ὅτε οἱ Χριστιανοὶ τῆς Αἰγύπτου μέγαν ὑπέστησαν διωγμὸν, τὸν ἐνδέκατον, κατὰ τὸ 1300, ὑπὸ τοῦ Νάσσερ-Βὲν Καλαοῦν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ πολλοὶ τῶν προηγούμενων ἐκινήθησαν διότι καὶ νῦν κατεδιώχθησαν ἐκ φθόνου πρὸς τὴν σχετικὴν εὐημερίαν ἧς ἀπῆλαυνον. Μωαμεθανοὶ τῆς Ἐμίρης τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς μετέβαινε προσκυνήσεως χάριν εἰς Μέκκαν, διερχόμενος διὰ Καίρου, πορευθεὶς δὲ πρὸς χαιρετισμὸν τοῦ Σουλτάνου, συνήντησε καθ' ὅδον χριστιανὸν τινα ἐπιβαίνοντα ὑπερηφάνου ἵππου πολυτελῶς διασκευασμένου, οὗ προηγείτο καὶ εἶπετο μέγα πλήθος μουσουλμάνων θεραπόντων καὶ ὃν περιστοίχιζον πολυπληθεῖς ἰκέται, ἐξαιτούμενοι τὴν προστασίαν του, τινὲς μὲν μετὰ δακρύων, ἄλλοι δὲ καὶ ἀσπαζόμενοι τοὺς πόδας του, διερχομένου τούτου ὑπεροπτικῶς καὶ διάτασσοντος τοὺς ὑπηρετάς του νὰ διασκορπίζωσι τὸν ὄχλον. Ὁ Ἐμίρης ἐμπλεὺς ἀγανακτικῆς εἰσώρησεν εἰς τ' ἀνάκτορα καὶ παρεπονήθη

(1) Περὶ πάντων τούτων ἴδε Παχυμέρην, Ἱστ. λογ. β', κεφ. α' καὶ Γρηγοράν, Ἱστ. λογ. ε'.

διὰ τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἰσλαμικοῦ, ἀνακράξας. « Τί τὸ παράδοξον, ἂν τὰ ὅπλα ἡμῶν ἀποτυγχάνωσι κατὰ τῶν Τατάρων, ἀφ' οὗ ἡμεῖς παραβαίνομεν τοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν νόμους μας ! ». Οἱ θρηνοὶ τούτου μεγίστην ἐντύπωσιν ἐνεποίησαν εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅστις ἐπανέφερεν ἐν ἰσχύϊ τοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν νόμους, ἠνάγκασε δὴλον ὅτι τοὺς μὲν Χριστιανούς νὰ φορῶσι κυανὴν κιάριον, τοὺς δὲ Ἰουδαίους καὶ Σαμαρείτας κίτρινην καὶ ἐρυθρὰν, ἀπηγόρευσε αὐτοῖς τὴν χρῆσιν τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων, ἀπέκλεισε αὐτοὺς πάσης κυβερνητικῆς θέσεως, ὑποχρώσας τοὺς ὑπαλλήλους νὰ ἐκθέτωσιν ὁμολογίαν πίστεως πρὶν καταλάβωσιν τὴν θέσιν των (1). Συνέπεια τῶν νόμων τούτων ἦν ἡ ἀποστασία πολλῶν, ὅπως τηρήσωσι τὰς λίαν ἐπικερδεῖς θέσεις των. Οἱ μωαμεθανοὶ, ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τῆς ἀρχῆς, πολλὰς τῷ 1303 ἐκκλησίας κατηδάφισαν, ἀπάσας δ' ἔκλεισαν. πλὴν τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου (2) καὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τοῦ Ἐμίρου ἀποφασίσαντος νὰ μείνωσι μόναι αἱ πρὸ τῆς ἀλώσεως ἀνεγερμέναι, αἱ δὲ μετ' αὐτὴν ἀνεγερθεῖσαι νὰ κατεδαφισθῶσιν ἅπασαι. Ἡ διαταγή, αὕτη δὲν φαίνεται ὅτι ἐξετελέσθη πλὴν κατὰ γράμμα, τῶν Χριστιανῶν δυναθέντων διὰ δῶρων νὰ σώσωσι πολλὰς. Ὁ διωγμὸς οὗτος ἔληξε καὶ ἐπεστράπη ἡ παράδοσις εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἐκκλησιῶν, μετὰ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος καὶ ἴσως καὶ πλέον, χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς τε, κατὰ παράκλησιν θεβαίως τοῦ εὐρισκομένου τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀθανασίου, ἀποσταλείσης ὑπὸ Ἀνδρονίκου τοῦ

(1) Μακρίτζης, § 536 καὶ ἐπόμεν.

(2) Ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, ἢ Νιτρικῆς τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου, σώζονται μέχρι σήμερον τὰ μοναστήρια τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, τοῦ Ἀββᾶ Βισνῶ, τὸ τῶν Σύρων καὶ τῶν Ῥωμαίων ("Αλ-Βαραμούς", ὀνομασθὲν οὕτω ἐκ τῶν, κατὰ τὰς κοπτικὰς παραδόσεις ἀσκησάντων ἐν αὐτῷ Μαξίμου καὶ Δουμνίου υἱῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀυτοκράτορος Λέοντος, καὶ περὶ ὧν λόγος γίνεται ἐν χειρογράφῳ τῆς ἐν Παρίσι οἰκῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης (Bibl. 258, Cf. fol. 160).

β'. (1) πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ τὸν παντοδύναμον Ἐμίρη αὐτοῦ Ῥῶν-Ἐδ-Διν-Ἐλ Γκιαχεγκίρ πρεσβείας καὶ τῆς ταυτοχρόνου ἀφίξεως ἀπεσταλμένων τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀραγωνίας Ἰακώβου τοῦ Δικαίου (2) μετὰ πλουσίων δῶρων, ὅπως μεσολοβήσωσιν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης. Διαρκούντος τοῦ διωγμοῦ, τῷ 1302, ἰσχυρὸς σεισμὸς μεγίστας καταστροφὰς προξένησεν εἰς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν. Πολλοὶ οἰκίαι ἐκρημνίσθησαν, τὸ ὕδωρ τῶν φρεάτων ἐξεχείλισε καὶ τὸ τῆς θαλάσσης ἀπεσύρθη μετὰ μεγάλης ὀρμῆς καὶ, ἐπανελθὼν ὀρμητικώτερον ἔτι, κατέκλυσε πολλὰς χώρας, ὧν συμπαρέσυρεν, ὀπισθοχωρήσαν αὐθις, τὰς οἰκίας καὶ τοὺς κατοίκους ἀπέπνιξε. Τὸ περὶ τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις ἐπιόξισεν τοῦ Ἀθανασίου ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἐντολή, ἣν ἀνέθεκεν αὐτῷ Ἀνδρόνικος ὁ β'. ἡ πρεσβύτερος, νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀρμενίας τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς τούτου μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ βασιλοπαιδός. Κατὰ τὸν πλοῦν κατεδιώχθη ὑπὸ πειρατῶν καὶ μόλις ἐσώθη, τοῦ πλοιάρχου ῥίψαντος τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν. Ὁ Ἀθανάσιος ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καθ' ὃν περίπου χρόνον ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης παρητεῖτο, ὁ δὲ Ἀυτοκράτωρ ἐσκέπτετο νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Ἀθανάσιον. Μάτην ὁ Ἀλεξανδρείας ἀντενήργησε, διηγήθεις τῷ Ἀυτοκράτορι τὸν χαριέστατον ἐκεῖνον μῦθον τοῦ αἰλούρου, ὅστις ἐμπροσθεν ἐντὸς κάδου πεπληρωμένου βαφῆς, ἤλλαξε μὲν τὸ χρῶμα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν φύσιν· ὁ Ἀυτοκράτωρ ἀνεβίβασε τὸν Ἀθανάσιον, ὅπερ τοσοῦτω παρώργισε τὸν Ἀλεξανδρείας, ὥστε οὗτος ἔπαυσε τοῦ νὰ μνημονεύῃ ἐκ τοῖς διπτύχοις οὐ μόνον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Ἀυτοκράτορα. Ὁ Ἀυτοκράτωρ τότε, βλέπων ἀμφιταλαντευομένους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅτι οὐδὲ πατριαρχικὴ λειτουργία ἦτο δυνατόν νὰ τελεσθῇ, ἄτε τοῦ διακόνου ὄντος ἠναγκασμένου ἢ νὰ μνημονεύσῃ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξανδρείας,

(1) Ὁ Ἀβουλθερκάτης (παρὰ Οὐάνσεβ. σελ. 327) ἐσφαλμένως ἀναφέρει ὡς Ἀυτοκράτορα τὸν Λάσκαριν.
(2) Μακρίτζης, § 538.

ἢ νὰ ἀποσιωπήσῃ τοῦτο (1), διέταξε τὸν Ἀλεξανδρείας νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἔβρον του. Ὁ Ἀθανάσιος ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, οὐχὶ ὅμως ὅπως μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' εἰς Κρήτην, ἄγνωστον τίνων λόγων ἕνεκα, ὅπως ἠσυχάσῃ ἐν τινι Μετολίῳ τοῦ Σινᾶ, οὐ κουρά, ὡς εἶπομεν, ἦν. Ἐπέβη λοιπὸν ἐνετικῆς γαλλέρας, ἣτις ἀπεβίβασεν αὐτὸν εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας, ἐνθα διέτριψεν ἐπὶ τινα χρόνον, κατοικῶν ἐν πανδοχείῳ, τῆς Εὐβοίας τότε καὶ πολλῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποκειμένων, ὡς γνωστόν, εἰς Φράγκους ἡγεμονίσκουσ. Ἀνακαλυφθεὶς ὑπὸ φραγκισκανοῦ τινος φάρου ὡς μὴ οὐνίτης, κατηγγέλη πρὸς τὸν τότε λατινεπίσκοπον Εὐβοίας (2) καὶ ὑπεχρῶθη νὰ δώσῃ ὁμολογίαν πίστεως, ἣτις δὲν ἠγχαρίστησε τοὺς λατίνους, ἀποφασίσαντας νὰ καύσωσιν αὐτὸν ζῶντα. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν ἐτόλμησαν νὰ πράξωσι, φοβηθέντες μὴ οἱ ἡμέτεροι ἐκδικήσωσι τὸν φόνον τοῦ Ἀθανασίου, ἀνταποδίδοντες τὰ ἴσα τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ λατίνοις, ἀλλὰ διέταξαν αὐτὸν νὰ καταλίπῃ τὴν Εὐβοίαν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ὅπερ καὶ ἔπραξεν, ὡς ὁ ἴδιος διηγήθη (3), διαβάς εἰς τὴν ἀπέναντι στερεὰν καὶ μεταβάς εἰς Θήβας, ἐνθα νέας κακώσεις ὑπέστη, κρατηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου τῶν Θεῶν (4), καὶ βληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ εἰς εἰρκτὴν τῷ 1307. Ἡ ἰατρικὴ τέχνη, ἧς κάτοχος εὐτυχῶς ἦν, ὡς πολλοὶ τῶν προκατόχων του, ἔσωσεν αὐτόν· διότι ἀσθενήσαντος

(1) Γ. Παχυμέρην, Ἱστ. βιβλ. Ζ'. σελ. 404 καὶ 415 ἐκδ. Ποσ.

(2) Ὁ Λεὶ Κιὲν (Α'. 847) λέγει, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λατινεπίσκοπος Εὐβοίας ἦν ὁ Οὐάλκερ ἢ Οὐάλκερ· ἀγνωστὴν πλὴν ἂν ἦτο παρὼν ὅτε ἐκκοποιήθη ὁ Ἀθανάσιος.

(3) Ὁ Λεὶ Κιὲν (Β'. 496) ἀναφέρει ὡς σωζόμενον χειρόγραφον αὐτοῦ ἐν τῇ Βασιλ. Βιβλιοθ. τῶν Παρισίων ὑπ' ἀριθ. 2272.

(4) Ὁ Γρηγοῦρ ἀποκαλεῖ αὐτὸν Πριμμικῆριον, κατὰ προνόμιον δοθὲν τῇ Βοιωτίᾳ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

(5) Ἐν τέλει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 87 ε'. ὠραίου ἐπὶ μεμβράνης κώδικος τοῦ ἔτους 968, περιέχοντος λόγους τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εὐρηγται αἱ ἐπιμέμειναι σημειώσεις.

βαρέως τοῦ Κυρίου τῶν Θεῶν, ἡδυνήθη δι' αὐ-
τῆς νὰ σώσῃ αὐτόν. Ἀφῆθη λοιπὸν ἐλεύθερος,
ἀλλ' ἀγνοοῦμεν ἂν, φυγῶν ἐκεῖθεν, μετέβη εἰς
Αἴγυπτον ἢ ἐτελείωσε τὸν πολυτάραχον βίον
τοῦ ἐν Κρήτῃ, ἥτις φαίνεται ὅτι θὰ ἦτο καὶ
ἡ πατρίς αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ἐν τῇ πατριαρχικῇ τοῦ
Θρόνου Ἀλεξανδρείας βιβλιοθήκῃ ἀπακειμένου
ὠραίου χειρογράφου, ὑπ' ἀριθ. 87, ε', ὅπερ ἐδώ-
ρήθη τῷ Ἀθανασίῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ
Δημητρίου τοῦ Ἱατροπούλου καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀφιε-
ρώθη εἰς τὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας, καὶ ὅπερ
ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ εὔρεν ἐν ταῖς χειρο-
γράφοις τῆς ἐν Σινᾷ Μονῆς καὶ ἐκεῖθεν ἐκό-
μισεν εἰς Αἴγυπτον (4), θὰ ἡδύνατο τις εὐλόγως
νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι οὗτος ἀπεβίωσεν ἐν τῷ ἐν
Κρήτῃ Σιναιτικῷ Μεταξίῳ, ὅπερ τὰ ὑπ' αὐτοῦ
καταλειφθέντα βιβλία ἀπέστειλεν, ἄγνωστον
πότε, εἰς τὴν μητέρα Μονήν.

(Ἀκολουθεῖ σινεΐχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ
ἐ π ῖ
ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἐνῶ ἀνέκαθεν αἱ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρω-
μαίων νικηφόροι στρατοὶ μετέδιδον εἰς τὰς
ὑπ' αὐτῶν κατακτωμένους χώρας τοὺς νόμους καὶ
πάσας τὰς γνωστὰς αὐτοῖς ὠφελίμους τέχνας,
ἐνῶ καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι κατακτῆται βάν-

α'. «Τὸ παρὸν βιβλίον ἀπεχαρίστη μοι παρὰ τοῦ
κύριου Δημητρίου τοῦ Ἱατροπούλου ἐν Κωνσταντινουπόλει,
ἀνετέθη δὲ παρ' ἐμοῦ τῇ ἀγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλη-
σίᾳ τῇ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ ἀφείλει
γούνη ὁ τὸν θρόνον διαδεχόμενος ἀναλαβεῖν τὸ διαφῶσαι
ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ, ἐν ᾧ καὶ ἀφιερώθη. Ὅστις δὲ
πειράσεται ἀφαιρῆσαι τούτου, ἀφορισμῶ ἄλλῳ καθυ-
ποβληθήσεται. Ὁ ταπεινὸς Ἀθανάσιος Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀλεξανδρείας.»

β'. «Ἦλθον ἐγὼ Ἰωακείμ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τὸ Σιναιὸν χάριν προσκυνήσεως καὶ
ἦρχα τὸ παρὸν βιβλίον εἰς τὸ ἅγιον Μοναστήριον
καὶ εἶναι προσηλωμένον εἰς τὸν ὑψηλὸν θρόνον τοῦ
ἀγίου Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου καὶ ἀφορισμοῦ ἄλλοτου
εἰς τὸ ὑστερήσει ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ ἀγίου Μάρκου.
Μὴν βεβαιῶ καὶ ἐγὼ τὸ παρὸν βιβλίον, ἵνα ἀπειθῇ,
καθὼς γράφει ὁ ἅγιος Πατριάρχης Ἀθανάσιος, καὶ
γράφω καὶ ἀφορίζω καὶ ἐγὼ. Ἰωακείμ Ἀλεξανδρείας.»

δαλοι, Γότθοι καὶ Τάρταροι μικρὸν κατὰ μικρὸν
ἠσπάζοντο τὰ ἥθη, ἔθιμα καὶ θρησκείαν τῶν
ὑπ' αὐτῶν κατακτωμένων λαῶν, τούναντιον οἱ
Τούρκοι κατακτῆται ὅπως διάφορον πολιτικὴν
ἠκολούθουν. Ἐν τούτοις, ἀφ' ἧς ἐνδοξῶν
ἔλαβε τέλος ἡ ὑπερχιλιετής Ἑλληνοβυζαντινὴ
αὐτοκρατορία, ἀφ' ἧς ἐπὶ τῶν ἐνδοξῶν τῆς
Κωνσταντινουπόλεως ἐπέλεξον ἡ ἡμισέληνος
ἐκινάτισε, ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ, περιελθούσα ὑπὸ
τὴν Τουρκικὴν κυριαρχίαν, δὲν ὑπέστη ὅ,τι
ὑπέστησαν ἄλλα ἔθνη, ὅπου κατακτῆται καὶ
κατακτῆθέντες ὑπὸ τὴν αὐτὴν συνείληψαν
γλώσσαν καὶ θρησκείαν καὶ ἀποκατέστησαν,
προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος,
καθότι μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ τῶς ὑφιστα-
μένου διοικητικοῦ καὶ δικαστικοῦ ὄργανισμοῦ,
οἱ Χριστιανοὶ ὑπήκοοι τῆς ὀθωμανικῆς αὐτο-
κρατορίας, διηρημένοι εἰς κατὰ τόπους κοινό-
τητας, ἐξέλεγον ὡς προϊσταμένους αὐτῶν τοὺς
δημογέροντας ἢ προστάτους, οἷς ἀνετίθετο ἡ
ἐκπλήρωσις διοικητικῶν τινῶν καὶ οἰκονομικῶν
λειτουργιῶν, ὡς καὶ ἡ μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν
ἀρχῶν διανομὴ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης,
ῥητῶς ἀναφέροντος τοῦ Τουρκικοῦ νόμου ὅτι,
αἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἑβραῖοι δικάζονται
παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτῶν ἀρχιερασίαις,
τὰ ἐγκλήματα ὅμως καὶ ἰδίως τὰ πολιτικὰ
καὶ τὰ τῆς καθυσιώσεως εἶναι ἀποκλειστικῶς
τῆς Τουρκικῆς ἀρμοδιότητος (1). Οὐχ ἦττον
ὁ Μεχμέτ ὁ Β' κανόνισας διὰ θερατίου τὰ
δικαία καὶ προνόμια τοῦ Πατριάρχου, ὥρισεν
ὅτι εἰς αὐτὸν (τὸν Πατριάρχην) (2) προσήκει
ἡ ὑπερτάτη διοίκησις ὅλων τῶν ἐκκλησιῶν
καὶ μοναστηρίων, ὅτι δύναται κατὰ τὴν ἰδίαν
αὐτοῦ κρίσιν νὰ καθαιρῇ ἀρχιεπισκόπους καὶ
ἐπισκόπους καὶ ὅτι εἶναι ὁ ὑπάτος ποινικὸς
δικαστὴς ἅπαντος τοῦ κλήρου (3), ἐξ οὗ βλέ-
πομεν ὅτι ὁ κλήρος ἐξηρέθη τῆς ποινικῆς
τουρκικῆς δικαιοδοσίας.

1). Σκαρλ. Βυζαντίου. Κωνσταντινουπόλις Τόμ. Γ'. σελ. 200.

2). Πατριάρχης τότε ἦτο ὁ Γεώργιος Σχολάριος ὁ Γεννάδιος.

3). Κωνστ. Πικαρρηγοπούλου. Ἱστορία Ἑλλ. Ἐθνους. Τόμ. Ε'. σελ. 109.

Ἐνῶ δὲ αἱ προειρηθεῖσαι ἐγγώριοι ἀρχαί,
ἦτοι οἱ δημογέροντες καὶ οἱ προστοί, εἶχον,
ὡς ἐφῆμεν εἰπόντες, δικαιοδοσίαν τινὰ ἐπὶ
τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων, ἐστερήθησαν κα-
θόλου τοῦ δικαιώματος τῆς ποινικῆς δικαιο-
σύνης, καθότι ἅπασαι αἱ ποινικαὶ διαφοραὶ
ὑπεβάλλοντο, ὡς εἶδομεν, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν
τῶν ὀθωμανικῶν δικαστῶν, ἐν ἄλλοις λόγοις,
εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Βοϊθάδα, τοῦ Καδῆ
ἢ τοῦ Μολλᾶ.

Οἱ δημογέροντες ἢ προστοί καθῆκον εἶχον
νὰ ὑπερασπίζονται μόνον τοὺς συμπολίτας
αὐτῶν κατηγορουμένους ἐπὶ ἐγκλήμασι, καὶ
νὰ συμπαρίστανται μετ' αὐτῶν ὡς συνήγοροι
ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ Καδῆ, κατὰ τὴν
ἐκδίκασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν εἰς τὴν ποινι-
κὴν αὐτοῦ ἀρμοδιότητα ὑπαγομένων. Ἄν δὲ
ἡ παρὰ τοῦ Καδῆ ἀπαγγελθεῖσα ἀπόφασις
ἐφαίνετο αὐτοῖς λίαν αὐστηρὰ ἢ ἄδικος, ἐδι-
καιούντο νὰ ἐκκαλέσωσιν αὐτὴν ἐνώπιον τοῦ
Πασσᾶ, ἱεραρχικῶς προϊσταμένου τῶν Καδῆδων
καὶ Μολλῶν (4).

Ἄλλ', ὡς λέγει ὁ ἡμέτερος περίπυστος
ἱστορικὸς κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος, διὰ τοῦ
προαναφερθέντος θερατίου τοῦ Μεχμέτ Β'. δὲν
ἀνεγνωρίζετο μόνη ἡ περὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς
ἐκκλησίας ἐξουσία τοῦ Πατριάρχου, ἀλλ' ἐπε-
τρέπετο αὐτῷ καὶ ὡς πρὸς τοὺς λαϊκοὺς δι-
καστικὴ καὶ διοικητικὴ δικαιοδοσία οὐ μικρά (2).
Οὕτως, ὡς ἀπὸ διεπράττετο ἐγκληματικὴ τις
πρᾶξις παρ' Ἑλληνας καθ' Ἑλληνας, ἀμφοτέροι
δὲ ἀνεγνωρίζον τὴν ποινικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ
Ἐπισκόπου, ὑπετάσσοντο εἰς τὰ Ἐπισκοπικὰ
δικαστήρια (3), ἅτινα συνεχροτοῦντο, ἐν μὲν
τῇ πρωτεύουσῃ, παρὰ τοῦ Πατριάρχου ἢ Ἐ-
πισκόπου ἢ Πρωτοσυγκέλλου, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρ-
χίαις, παρὰ τῶν Ἐπισκόπων βοηθουμένων ὑπὸ
τῶν προσεστώτων τοῦ λαοῦ (4).

(1) Κ. Κωστῆ. Ποιν. Δικονομία. Εἰσαγωγή, σελ. 109.

(2) Κ. Πικαρρηγοπούλου. Ἱστορία Ἑλλ. Ἐθνους, Τόμ. Ε'.

(3) Πολλάκις εἰς τὰ Ἐπισκοπικὰ δικαστήρια ὑπε-
βάλλοντο καὶ Τούρκοι, εὐρίσκοντες ἐπιεικέστερον τῆς
διαφορᾶς αὐτῶν τὸν συμβιβασμὸν.

(4) Ν. Μοσχολάκη. Τὸ ἐν Ἑλλάδι Δημόσιον Δί-
καιον ἐπὶ Τουρκοκρ., σελ. 57.

Ἐνῶ ὅμως ἡ τοιαύτη τῶν Ἐπισκόπων
ποινικὴ δικαιοδοσία ἐξετείνετο ἐπὶ τῶν ἐλα-
φροτέρων μόνον ἐγκληματικῶν πράξεων ὁ
ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχης, ὅστις ἐκέ-
κτητο καὶ σπουδαίαν ποινικὴν δικαιοδοσίαν,
εἶχεν ἀπεριόριστον δικαίωμα τοῦ ἐκδικάζειν
παντὸς εἶδους ἐγκληματικὰς πράξεις καὶ τοῦ
ἐπιβάλλειν τὰς συνήθεις τότε ποινάς, ἐκτὸς
τῆς τοῦ θανάτου (8), τοῦ πατριαρχεῖου ἔχοντος
πρὸς τοῦτο καὶ φυλακὰς ἰδίας καὶ ἰδίαν στρα-
τιωτικὴν δύναμιν (9). Ἐξ ὅλων αὐτῶν βλέ-
πομεν, ὅτι καὶ ἡ ἐκκλησία ἡμῶν ἠκολούθει
τὸ κατὰ τὸν ἐνδέκατον καὶ δωδέκατον αἰῶνα
ἐπικρατοῦν ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ δόγμα:
Ecclesia abhorrent sanguinem.

Σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ Πατριάρχης ἐκέκτητο
τὸ προνόμιον, ὡς ἀπὸ τοῦ θανάτου ποινὴ
κατεγινώσκετο ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν δικαστηρίων
καθ' Ἑλληνας, νὰ παρεμποδίξῃ τὴν ἐκτέλεσιν
ταύτης συνενοούμενος ἐπισήμως μετὰ τῆς Κυ-
βερνήσεως, καὶ νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν εἰς τὴν
τοῦ κατέργου ποινῆν· οὐχ ἦττον ὁ κ. Βαρ-
θόλδης ὅστις, ὡς εἴρηται (ὑποσημ. 8), παρα-
δέχεται τὸν Πατριάρχην καταγινώσκοντα καὶ
τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, λέγει ὅτι, ἐνῶ ὁ εἰς
θάνατον καταδεδικασμένος Χριστιανὸς ἡδύνατο
νὰ σωθῆ δι' ἐξωμοσίας, ὁ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου
καταδικασθεὶς δὲν ἀπῆλαυε τοῦ προνομίου
ἐκεῖνου (10).

*
*
*

Ἡ ἐνώπιον τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ τῶν
ἐπισκοπικῶν δικαστηρίων ποινικὴ διαδικασία
δὲν ἐρρυθμίζετο καθ' ὅρισμένους καὶ ἰδιάζοντας
δικονομικοὺς τύπους, ἀλλ' ἦν σχεδὸν ἡ αὐτὴ
μὲ τὴν κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν πολιτικῶν

8) Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Κάρολον Μενδελσῶνα Βαρ-
θόλδην, ὁ Πατριάρχης ἐκτὸς τῆς εἰρητικῆς καὶ τῶν κα-
τέργων κατεγίνωσκε καὶ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.
"Ορα Ἱστορ. Ἑλλάδος ὑπὸ Κ. Μ. Βαρθόλδην, μετὰφρ.
Ἀγγέλου Βλάχου, Μέρ. α', σελ. 16.

9) Κ. Κωστῆ. Ποιν. Δικονομ. Εἰσαγωγή. — Ν.
Μοσχολάκη, τὸ ἐν Ἑλλάδι Δημόσιον Δίκαιον κτλ.
σελ. 56.

10) Κηρόλου Μ. Βαρθόλδην. Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος.
σελ. 16.

ὑποθέσεων ἰσχύουσαν καὶ καθόλου ἐπὶ τῶν ἐθίμων καὶ τὴν κοινὴν περὶ αὐτῶν πεποίθησιν βασιζομένην. Ἐκ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, τὰ συνηθέστερα ἦσαν οἱ μάρτυρες, ὁ ὄρκος, ὅστις ἐπεβάλλετο καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κατηγορούμενον, καὶ ἡ δι' ἀφορισμοῦ ἀπόδειξις, ἥτις ἐχρησίμευεν οὐ μόνον ὡς καταναγκαστικὸν μέσον πρὸς πορισμὸν μαρτυριῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν κλαπέντων ἢ ἀφαιρηθέντων ἀντικειμένων, καὶ πρὸς ἀπόδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀρχικούς κυρίους (1).

Ἐν Ἀθήναις, 20 Νοεμβρίου 1886.

ΝΙΚ. Γ. ΛΑΕΚΑΡΗΣ
φοιτητῆς τῆς Νομικῆς.

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

ὑπὸ τοῦ Ἀντιναύαρχου τοῦ γαλλικοῦ στόλου

K. JURIEU DE LA GRAVIERE

Α΄.

H EN ΣΑΛΑΜΙΝΙ ΝΑΥΜΑΧΙΑ.

Οἱ πολεμισταί, οὓς ὁ Βιτικίνδος δοκιμάζει, πρὶν ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς νὰ συνεπιβῶσι τοῦ πλοίου του, καὶ οἱ μαχηταί τοῦ Ὀμήρου, οἱ καμπτόμενοι ὑπὸ τὸν σόλον, ὃν ὑπεγείρουσιν, εἰσὶ σύγχρονοι ἥρωες (2). Τίνατε τὸ οὓς καὶ θέλετε καὶ νῦν ἐτι ἀκούσει τὸν λαμπρὸν παιᾶνα, τὸ ἀδόμενον ἐν καιρῷ μάχης πολεμιστήριον ἄσμα, καὶ τὸ ἄσμα τοῦ θανάτου, δι' οὗ ὁ ἠττηθεὶς χλευάζει τὰ κολαστήρια τοῦ αἰχμαλωτίσαντος αὐτὸν νικητοῦ. Ἡ πειρατεία εἰς μὲν τὴν Σινικήν ἐδῶκεν αὐτοκράτορας, εἰς δὲ τὰς Σανδουίχας νήσους βασιλεῖς, ἐπικούρους δὲ εἰς τοὺς

1) Ὁ ἀφορισμὸς εἶναι καὶ σήμερον ἐν χρήσει ἐν πολλοῖς τῆς Ἑλλάδος χωρίοις. — Κ. Ν. Κωστή. Ποιν. Δικον. Εἰσαγωγή. — Ν. Μυσοβάκη, τὸ ἐν Ἑλλάδι Δημόσιον Δίκαιον ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

(2) Αὐτὰρ Πηλείδης θῆκεν σόλον αὐτοχθῶνον ὃν πρὶν μὲν ῥίπτασκε μέγα σθένος Ἡετίονος

... σόλον δ' ἔλε δτις Ἐπειός·

... ἦκε δὲ δινήσας γέλασαν δὲ πάντες Ἀχαιοί.

Ἰλιάδος Ψ. 826 καὶ 839.

τῆς Αἰγύπτου δεσπότας, καταπιεστάς εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, δοῦκας εἰς τὴν Γαλλίαν, Σέγας εἰς ἀπάσας τῆς Βαρβαρίας τὰς πόλεις, ὅπως δὲ δαμασθῆ ἐδέησε ν' ἀναφανῶσιν ἐκ περτροπῆς ἄνδρες, οἷοι ὁ Μίνως, ὁ Πομπήϊος, Ἄλφρέδος ὁ μέγας, Ῥοβέρτος ὁ σθεναρός, ὁ Δὸν Ζαῦμ καὶ Κάρολος ὁ ἰ'. Τὰ πειρατικὰ πλοῖα ἦσαν ταχέα, κατασκευάσθησαν δὲ καὶ περίφρακτα (μονοκατάστρωτα). Τὸ κατάστρωμα προσφύλαττε τὸν ἐρέτην ἀπὸ τῶν βελῶν, ἀφ' ὧν αἱ πλευραὶ τῆς πεντηκοντόρου ἀτελῶς τὸν προσφύλαττον· τὸ κατάστρωμα πλὴν τούτου ἐχρησίμευεν ὡς προσφορύτερον πεδῖον μάχης τοῖς ὀπλίταις. Ὁ δρόμων, ἴσως καὶ αὐτὴ ἡ τριήρης ἦσαν ἀπλῶς διώροφοι πεντηκόντοροι. Τίς ἐστὶν ὁ Δεπουὶ Δὲ Λὼμ (Deputy de Lom), ὁ πρῶτος καθελεύσας τὴν μακρὰν ταύτην νῆα; Ἦτο ἄραγε ἐξ Ἐρυθρῶν, ἢ ἐγεννήθη εἰς Κόρινθον; Τοῦτο ἐλάχιστα ἐνδιαφέρει ἡμᾶς. Ἀναμφισβήτητον ἐντούτοις ἐστίν, ὅτι ὁ μέγας τῶν θαλασσῶν κριτῆς ἐνεφανίσθη. Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς ἔπαυσε τοῦ εἶναι εὐπρεπὲς τὸ ἀποκρίνεσθαι πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας « πειρατῆς εἰμι » (1). Τοῦτο ἦτο ἐντιμὸν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θησέως καὶ τῶν Ἀργοναυτῶν. Σήμερον, ὅτε ἡ ἰσχὺς τῆς Σάμου, τῆς Κρήτης, τῆς Κορίνθου, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Αἰγίνης ἠῤῥησε· σήμερον, ὅτε τὰ πλοῖα τῆς Τύρου καὶ τῆς Φωκίας οὐδ' ὑπὸ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν ἀναχαιτίζονται, παραπλησία ἀποκρίσις δὲν θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπόκρισις ἡμιθέου, θὰ ἦτο ἀπάντησις ἀποκεκηρυγμένου ληστοῦ, ὃν ἡ κοινὴ γνώμη τίθεισιν ἔξω τοῦ νόμου τῶν ἐθνῶν. Εἰς τὸν ὑπὸ τῆς τριήρους καταδικώμενον πειρατὴν μόνῃ ἢ φυγῇ ἀπομένει. Πιθανὸν ἢ τριήρης νὰ μὴ τον καταφθάσῃ εὐκόλως

(1) Οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου· φέροντος δὲ τι καὶ δόξης μάλλον· δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἡπειρωτῶν τινες ἐτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος κλιῶς τούτου ὄραν· καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν τὰς πίστει τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες, εἰ λησταί εἰσιν· ὡς οὔτε ὦν πυνθάνονται ἀπαξιούτων τὸ ἔργον, οἷς τε ἐπιμελὲς εἶη εἰδέναι οὐκ ὀνειδιζόντων (Θουκ. Προοίμ.).

οὐδέποτε πλὴν θέλει ὀφθῆ, οὔτε ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Δήλου, οὔτε ἐν τοῖς τῆς Κιλικίας, πεντηκόντορος ἐπιτιθεμένη κατὰ τοῦ φρουροῦ τοῦ νόμου, κατὰ τοῦ τέρατος τούτου, οὐ ἢ χαλκέμβολος πῶρα δι' ἐνὸς μόνου κτυπήματος θὰ διερρήγγυε τὰς ἐπιγανίδας τῆς καὶ θὰ συνέτριβε βεβαίως τὰς ἀρθρώσεις τῆς. Αἱ κάπριαι πῶραι τῆς Σάμου, οἱ Πάταικοι τῆς Φοινίκης (1), οἵτινες ἐξήγειρον ὡς ἐκ τῆς παραξένου μορφῆς τῶν τὸν γέλωτα τοῦ Καμβύσου, αἱ προτομαὶ ἐκεῖναι τῶν τριηρῶν, ἃς ἤθελε τις ἐκλάθει ἀντὶ σινικῶν θεοτήτων, ἀνυψούντο ἤδη πανταχοῦ φοβεραὶ τοῖς λησταῖς τῆς θαλάσσης, ὅσω ἢ λεοντῇ τοῦ Ἡρακλέους τὸ πάλοι, ἢ ὁ τελαμῶν τοῦ χωροφύλακος τὴν σήμερον. Τὸ ἐμπόριον ἀπολαύει τοῦ λοιποῦ πλήρους ἐλευθερίας· διὸ βλέπομεν αὐτὸ λαμβάνον τεραστείαν ἀνάπτυξιν. Αἱ νῆες μόνον μεταξὺ τῶν νήσων ἐκεῖνων τῆς Ἰλλυρικῆς ἀκτῆς, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐχρησίμευσαν ὡς χρυσόφυγα εἰς τοὺς Ἰσκόκας, ἠδύνατο νὰ συναντηθῶσι μετὰ πειρατῶν· εἰρήνη ὅθεν ἔμελλε νὰ ἐπικρατήσῃ τέλος ἐπὶ τῶν κυμάτων· μόλις πλὴν αἱ πειρατικαὶ συμμορίαι ἐξηφανίσθησαν, οἱ πολεμικοὶ στόλοι ἤρξαντο νὰ κινῶνται.

Εἶναι ἄρα γε ἀληθές, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος, ἐν Αὐλίδι παραγενόμενοι, ὠδήγησαν ποτε 120,000 μαχητὰς ἐπὶ 1,100 πλοίων; Ὅσω καὶ ἂν παρουσιάξῃ ἢ ἀπαριθμησῆς τοῦ Ὀμήρου (3) ἅπασαν τὴν ἀκρίβειαν πραγματικοῦ καταλόγου, ὑπ' ἀρχηγῶ ἐπιτελείου συνταχθέντος, ὑπάρχουσιν οὐχ ἤττον σκεπτικοὶ ἀμφισθητοῦντες τὸ κῦρος ἐγγράφου μνημείου, οὐτινος ἀγνοεῖται ἢ ἀκριβῆς χρονολογία. Ἄς μὴ βασισθῶμεν λοιπὸν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦτο. Οἱ ἠρώϊκοι χρόνοι μετ' ὀλίγον θέλουσι παρέλθει, μετὰ δὲ τοῦ μηδικοῦ πο-

(1) Εἰς δὲ δὴ καὶ τοῦ Ἡρακλέους ἱερὸν ἦλθε (Καμβύσης), καὶ πολλὰ τῆρά γαμψα κατεγέλασε· ἔστι γὰρ τοῦ Ἡρακλέους τῆς γαμψα τοῖσι Φοινικῆσι Πάταικοισι ἐμπερέστατον, τοὺς οἱ Φοινίκας ἐν τῆσι πῶραισι τῶν τριηρῶν περιάγουσι, ὅς δὲ τούτους μὴ ὄπωπε, ἐγὼ δὲ οἱ σημανέω πυγμαίου ἀνδρὸς μίμησις ἐστὶ (Ἡροδ. Γ'. 37).

(2) Ἰλιάς Β'.

λέμου θέλομεν εἰσελθεῖ εἰς τὴν ἱστορικὴν βεβαιότητα. Ναυπηγήσατε τριήρεις! ἀπαύστως ἐπανελάμβανε πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμπολίτας ὁ Θεμιστοκλῆς (1). Καὶ τῶ ὄντι φοβερά λαίλαψ ἠπειλεῖ τὴν Ἑλλάδα ἢ Ἀσία προπαρσκευάζετο νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἀσία ἐκέκτητο στόλον, ἐκ τούτου δὲ κυρίως ἠπειλεῖτο ὁ κίνδυνος. Ἡ Καρία, ἡ Φοινίκη, ἡ Αἴγυπτος προεμήθεον τοὺς διαδόχους τοῦ Κύρου πλοῖα ἀπειράριθμα καὶ ἀπαραμίλλους ἐρέτας. Μόνος ὁ κρατήσας κόπην κέλητος— πτέρυγα πλοίου (2), ὡς λέγει ὁ Αἰσχύλος, ὀκτωκαιδεκάποδα γραφίδα, ὡς λέγουσιν οἱ γάλλοι ναυτικοί, — δύναται νὰ νοήσῃ ὅποια ἰσχὺς, ὅποια ἔξις καὶ ὅποια ἐπιδεξιότης ἀπητῶντο πρὸς χειρισμὸν ἐπὶ πολλὰς ὥρας κόπης τριήρους. Οἱ Ῥωμαῖοι πρὶν εἰσθιβάσωσι τοὺς λεγιωναρίους τῶν ἐξήσκουν αὐτοὺς εἰς τὴν εἰρεσίαν παρὰ τὴν ἀκτὴν. Ὁ τῶν Φωκαίων στρατηγὸς (3) συνίστα ὡσαύτως πρὸς τοὺς ἐπαναστάντας Μιλησίους ὡς ἐπέιγουσαν ἀνάγκην τὴν ἐκμάθησιν τοῦ ἐρρυθμῶς κωπηλατεῖν. Τί δὲ ἀπεκρίθησαν μετὰ ἐφθήμερον ἐξάσκησιν οἱ Ἴωνες; « Ἡ δουλεία εἶναι προτιμότερα τοῦ ἐπιπόνου ὄργου, ὅπερ ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν » (4). Ἡττηθέντες οἱ Μιλήσιοι ὑπεβλήθησαν αὐθις ὑπὸ τὸν ζυγόν· ἄνευ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληες ἤθελον ὑποστῆ τὴν αὐτὴν τύχην.

Ἡ Τύρος καὶ ἡ Σιδῶν ὑπεχρεοῦντο ν' ἀποστέλλωσι πρὸς τὸν μέγαν Βασιλέα μόνον πλοῖα καλῶς ἐξηρτυμένα, οἱ δὲ Πέρσαι ἀνελάμβανον τὴν ἐπὶ τῶν πλοίων τήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας. Ὁ στρατὸς τῶν ἐβάδιζεν ὑπὸ τὴν μαστεγα (5), καὶ ὁ ἀμελής δὲ πλοίαρχος, οὐχ ἤττον τοῦ ναύτου, οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχεν, ὅτι θέλει εὔρει χάριν ἐνώπιον τῶν κολαστῶν. Ἄν οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ δὲν

(1) Πλούταρχος. Βίοι Παράλ. Θεμιστοκλῆς δ'.

(2) Ὀμόπτεροι ... νᾶες. Αἰσχ. Πέρσαι, 531.

(3) Διονύσιος. Ἡρόδ. V.

(4) Ἡμῖν γε κρέσσον καὶ δτιῶν ἄλλο παθεῖν ἐστὶ, καὶ τὴν μέλλουσιν δουλητῆν ὑπομῆναι, ἥτις ἔσται μάλλον ἢ τῆ παρεούση συνέχεσθαι. Ἡροδ. V.

(5) Ὑπὸ μαστίγων διαβάνοντα. Ἡρόδ. VII, 56.

έτιμώρον αὐτὸν πάντοτε διὰ μαστιγώσεως, οὐδόλως ἐδύσταζον, — ἡ δὲ νῆσος Χίος ἀγαυακτοῦσα εἶδε τοῦτο, — νὰ εἰσάγῃσιν τὴν κεφαλήν αὐτοῦ ἐντὸς θυρίδος πλοίου καὶ νὰ ἐκθέτωσιν αὐτὸν οὕτως εἰς τὸν ἐμπαιγμὸν τῶν παραπορευομένων, ἔχοντα τὸ μὲν σῶμα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τὴν δὲ κεφαλὴν γεγυμνωμένην ἔξω αὐτοῦ (1). Ὅποια θέσις εἰς τριήραρχον εἰθισμένον ἄρχῃ τοῦ πληρώματός του ἀπὸ τοῦ ὑψίστου τῆς πρύμνης! Ὅποση δὲ πίκρια δὲν κατεστάλαζεν ἐν τῷ θυτῷ τῆς ἰωνικῆς καρδίας! Διότι, ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν τοῦτο, οἱ ἴωνες ναυτικοὶ ἦσαν οἱ πλείονα πράγματα παρέχοντες τῷ διὰ τῆς ἀρχηγίας τοῦ στόλου τετιμημένῳ μέλει τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι τῶν Ἀθηνῶν ἀποικοὶ παρὰ τῆς Ἀσίας ἔλαβον μόνον τὴν τροφήν τὰς δουλικὰς ἔξεις τῆς εἶχον καταλίπει εἰς αὐτήν. Οἱ Πέρσαι θὰ ἔσφαλлон, ἂν ἐδασίζοντο ἀπολύτως ἐπὶ τὴν συνδρομήν των.

Ὁ Δαρεῖος ἐν τούτοις εἶχε κατασκευάσει προηγουμένως τὰ τῆς Ἑλλάδος παράλια. Ἐγίνωσκε ποῦ δεῖν νὰ προσβάλῃ φυγάδες εἶχον ὑποδείξει αὐτῷ τὸ πρόσφορον μέρος. Κύριος τῆς Σάμου, Χίου, Λέσβου καὶ Θάσου, διατάσσει τὸν στόλον του νὰ παραπλεύσῃ τὰς ἀκτὰς τῆς Θράκης. Τριακόσιαι νῆες καὶ διαμύριοι ἄνδρες ἀπώλοντο, ἀποπειραθέντες νὰ προακάμψωσιν τὸν Ἄθω (2). Τοῦτο μόνον τὴν ἀπώλειαν ἐνός ἔαρος ἐπέφερε. Αἱ μεγάλαι μοναρχίαι βραδίως φέρουσι τὰς μεγάλας καταστροφάς. Τυφῶν δὲν ἐνσκήπτει, μὴ στερῶν τὸν αὐτοκράτορα τῆς Σινικῆς τοσοῦτων ὑπηκόων, ὅσων ἐξήμῳ τὸν δεσπότην τῶν Περσῶν ἡ περιφρονηθεῖσα ἀφρόνως ὑπὸ τοῦ Μαροδονίου τρικυμία.

(1) Περκόντος Μεγαβάτω τὰς ἐπὶ τῶν νεῶν φυλακὰς, ἐπὶ νεῶς Μυνδίας ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσειν· ὁ δὲ, δεινὸν τι ποιησάμενος, ἐκέλευε τοὺς δορυφόρους ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεῶς, τῷ ὀνοματῶν Σκύλαξ, τοῦτον δεῖσαι διὰ θαλαμῆς, διελόντας τῆς νεῶς κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ σῶμα. Ἡρόδ. γ. 33.

Ἡρόδ. VI, 44.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος 600 τριήρεις συναθροίζονται ἐν Κιλικίᾳ, μεταφέρονται ἅπαντα, πεζικὸν τε καὶ ἰππικόν. Ταύτην τὴν φορὰν δὲν θέλουσι παραπλεύσει τὰ θόρεια παράλια, ὡς γινώσκοντες ὅτι ταῦτα μαστίζονται διαρκῶς ὑπὸ τοῦ βορρᾶ. Ὁ στόλος θέλει διευθυνθῆ εὐθὺ ἀπὸ Σάμου πρὸς τὴν Εὐβοίαν. Τὸ τριακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν πρὸ Χριστοῦ ἔτους, κατὰ τὰς πρώτας τοῦ Ἀπριλίου ἡμέρας, οἱ Πέρσαι ἀπέβησαν εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὴν ἐκβαίνον δὲ τῆς ἀποβάσεως ταύτης ἐδιδάχθημεν κατὰ τὴν παιδικὴν μας ἡλικίαν. Ἡττηθέντες ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ Μαραθῶνος, οἱ Πέρσαι ἀπώλεσαν 6,000 ἄνδρας· ὤρμησαν πρὸς τὴν παραλίαν ὅπως αὐτὸς ἐπιβιβασθῶσι. ἐρίζουσι, διαφιλονεικοῦσι τὰς ἐξοκειλάσας τριήρεις· τούτων οἱ Ἕλληνας ἐκυρίευσαν ἑπτὰ, αἱ λοιπαί, — ὀλόκληρος στόλος, — διευθύνονται δι' εἰρεσίας πρὸς τὰς Ἀθῆνας. Οἱ στρατιῶται τοῦ Μιλτιάδου εἰσὶν εὐτυχῶς ποδόκει· φθάνουσιν ὑπὸ τὰ τείχη, ἅτινα ὁ Δᾶτις καὶ ὁ Ἀρταφέρνης ἠλπίζον ὅτι ἤθελον εὖρει ἀφυλάκτα, ἀκριθῶς ὅτε ὁ ἐχθρικός στόλος ἐμελλε, παρακάμψας τὸ Σούνιον, ν' ἀγκυροβολήσῃ ἀπέναντι τοῦ Φαλήρου. Ἡ τῶν Περσῶν ἀποτυχία ἦν πλήρης. Τὰ πλοῖα παρέμειναν ἐπὶ ἡμέρας τινὰς ναυλοχοῦντα, εἶτα δ' ἐπανάκαμψαν εἰς Ἀσίαν.

Τότε τὸ πρῶτον ἐταπεινώθησαν οἱ στρατοὶ τοῦ μεγάλου Βασιλέως. Ὁ Ξέρξης δὲν ἠδύνατο νὰ διαδεχθῆ τὸν Δαρεῖον, χωρὶς νὰ κληρονομήσῃ ταυτοχρόνως καὶ τοὺς ἐκδικητικούς ἐκείνου σκοπούς. Νῦν προετοιμάζεται ἡ μεγίστη τῶν ἐκστρατειῶν, ὅσας ποτὲ ἐπεχείρησεν ἡ ἀνθρωπίνη ἰσχὺς. Ὁ νεαρὸς οὗτος βασιλεὺς, ὁ τοσοῦτω ψεγθεὶς ὑπὸ τῆς ἱστορίας, « ὅστις πράττει τὰ πάντα ὁ ἴδιος καὶ βλέπει τὰ πάντα ἰδίως ὄμμασιν », ὁ Ξέρξης ἐν ἐνὶ λόγῳ, δὲν θέλει νὰ ἐκστρατεύσῃ, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἐπὶ τέσσαρα ὀλόκληρα ἔτη συλλέξῃ μεγίστης προμηθείας τροφῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣν διενεοῖτο ν' ἀκολουθήσῃ (1). Προέβλεψε περὶ

(1) Ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσεως ἐπὶ μὲν τέσσαρα ἔτη πλήρη παραρτέτο στρατὸν τε καὶ τὰ πρόσφορα τῆ στρατῆ. Ἡρόδ. VII, 20.

πάντων. . . . πλὴν τῆς δυσμενείας τῆς τύχης. Σημειώσαν ὅμως ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι ἔργον τῶν οἰωνοσκόπων, εἰς ὃ οἱ βασιλεῖς θὰ εἶχον ὀδῶν ἂν ἀναμηνύοντο. Καθῆκον αὐτῶν ἐστὶ νὰ κατασταθῶσιν ἄξιοι τῆς νίκης· μὴ ἀπαιτῶμεν παρ' αὐτῶν πλείονα. Ὁ Ξέρξης ἐλάυνει 1700000 ἀνθρώπους, παραπέμπων τούτους διὰ 1200 τριηρῶν (1). Ἐπειδὴ δὲ λεληθῶτος πως ἐπανάληθμεν εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ ἀνθρωπότης δὲν διατήρει διαρκεῖς στρατοὺς, ἀλλ' οἱ λαοί, ὅτε προὔτιθεντο ν' ἀλλήλοσφραγῶσιν, ἔμνον διαρκῶς ἐν τοῖς ὅπλοις, ὁμολογοῦμεν, ὅτι οἱ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενοι ἀριθμοὶ δὲν φαίνονται ἡμῖν πλέον ἀπίθανοι. Ἡ Γερμανία καὶ ἡ Γαλλία, καίτοι ἔχουσαι πολὺ μικροτέρας ἐκτάσεις τοῦ τότε περσικοῦ κράτους, ἂν ποτε ἐπήρχετο κατὰ νοῦν αὐταῖς νὰ παρασκευάσωσι πρὸς πόλεμον ἀπάσας τὰς δυνάμεις των, δὲν ἤθελον βραχίως ὑστερήσει τοῦ βυτιλῆος τῶν Περσῶν. Σημειώσαν ὅτι μόνον τὸν διὰ τῆς ἀσιατικῆς ἡπείρου διερχόμενον στρατὸν καὶ τὸν συνοδεύοντα τούτον πολεμικὸν στόλον ἐπηριθμήσαμεν. Ἐκτὸς πλὴν τοῦ στρατοῦ καὶ στόλου τούτου, πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν καὶ τὴν ἐφοδιοποιήσιν. Πλοῖα ἀκατάφρακτα, τριακόντοροι καὶ πεντηκόντοροι, κέλητες, ἰππαγωγὰ πλοιάρια, ὑπολογίζονται εἰς 3,000 τοῦλάχιστον, ἐπὶ ἐκάστου δὲ τούτων ἐπιβαίνουσιν 80 τοῦλάχιστον ἄνδρες. Τὸ πλῆρωμα τῶν τριηρῶν ἀποτελεῖται, ἐκ 230. Τὸ πολεμικὸν πλοῖον, εἴτε ἑλληνικόν, εἴτε ἰωνικόν, κερικὸν ἢ φοινικικόν, εἴτε ἐκ Κιλικίας ἔρχεται, εἴτε ἐξ Αἰγύπτου, ἔχει πάντοτε τὴν

(1) Σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες. . . Οὕτω πεντηκοντίας τε μυριάδες καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ καὶ χιλιάδες τρεῖς, καὶ ἑκτοντάδας δύο, καὶ δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἤγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπιάδος καὶ Θερμοπυλῶν. Ἡρόδ. VII, 60 καὶ 102-187.

Τῶν δὲ τριηρῶν ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διτκόσιαι καὶ χιλιαί. Ἡρόδ. VII, 89.

Ξέρξης δὲ (καὶ γὰρ οὕτω) χιλιάς μὲν ἦν, ἔμν ἦγε, πλῆθος, αἱ δ' ὑπέρκομποι τάχει ἑκατὸν δις ἦσαν ἑπταθ' ὡς ἔχει λόγος. Αἰσχ. Πέρσαι, 314.

αὐτὴν δύναμιν, τοῦθ' ὅπερ ἀρκεῖ, ὅπως σχηματίσωμεν ἰδέαν περὶ τῶν διαστάσεων του. Ἡ εὐκολία μεθ' ἧς ἐξελεύουσιν αὐτὸ εἰς τὴν ξηρὰν, τὸ ἐμβόλον, ὅπερ δι' ἐνός κτυπήματος διαρογγύει καὶ καταθυθίζει αὐτό, μᾶς διδάσκουσιν ἐξ ὁπόσου εὐθραύστου ὑλικῶν κατασκευάσθη. Ἡ τριήρης δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ σιδηρόφρακτα ἐκεῖνα πλοῖα, τὰ ἔχοντα τὸ σκάφος κατασκευασμένον ἐκ δρυὸς ἢ τέκ, ἅτινα ἔχομεν σήμερον ἐνώπιόν μας· εἶναι ἀπλῆ ἐκ λευκοξύλου κιβωτός, ὀφείλουσα τὸ ὄνομά της εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐρετῶν της· κωπηλατοῦσιν ἐν αὐτῇ ἀνὰ τρεῖς ἢ πεντηκόντορος εἶται μονόκωπος. Ἄς μὴ ἐκπλησώμεθα, ἂν αἱ πλευραὶ τῆς τριήρους διαρογγυνται, ὅταν ἀφῆς ἐντύπητῃ ἢ καταγίγῃ· τὸ τοιοῦτον δυστύχημα πλέον ἢ ἅπαξ ἐξήγειρε τὴν ὀργὴν τοῦ Καλθέρου κατὰ τῶν ναυτικῶν Λουδοβίκου τοῦ ἰδ'. Τὸ στερεὸν τῶν συναρμογῶν εἶναι μία τῶν νεωτάτων κατακτῆσεων τῆς ναυτικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἡ στερεότης δ' αὐτῆ δὲν ἀποκτάται εἰμὴ ἐπαυξανομένου τοῦ θάρους. Οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐπακτροκέλητες θέλουσι πλέον σύρεσθαι εἰς τὴν ἀκτὴν, ὅταν μεταχειρισθῶσιν ἐν τῇ ναυπηγήσει των τὴν δρῦν καὶ τὴν φηγόν. Ἄνδρες 80 ἀνὰ πεντηκόντορον καὶ κοῖλον πλοῖον, 230 ἀνὰ τριήρη, πάντες ὁμοῦ ἀποτελοῦσι σύνολον 517,000 ἀνδρῶν· εὐκολὸς δ' εἶναι ὁ ὑπολογισμὸς. Ὁ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου διδόμενος ἀριθμὸς εἶναι 517,000. Καὶ τί εἶναι ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς γιγαντιαίους τούτους ἐξαρτυσμούς αἱ ὑπερθαλάσσιοι ἐπιδρομαὶ τῶν Σταυροφόρων, αἱ στρατεῖαι τῶν Ῥωμαίων, αἱ ἀποβάσεις τῶν Νορμανδῶν, αἱ ἐπιχειρήσεις εἰς ἅς ἡμεῖς αὐτοὶ παρέστημεν;

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια.)

ΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Ἄν τις ἠρώτα φίλον του, καὶ διὰ διδασκαλικῶς πτυχίου ἐτι τετιμημένον, ποῖον τὸ μικρότατον τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, οὗτος ἀ-

δυστάκτως θ' ἀπεκρίνατο· ἡ δημοκρατία τῆς Ἀνδόρρας ἢ ἡ τοῦ Ἀγίου Μαρίνου. Τὸ πολὺ θὰ ὑπεδείκνυεν ὡς τοιοῦτον τὸ πριγκηπάτον τοῦ Μονάκου.

Ἐντούτοις οὐδέτερον τῶν γνωστῶν τούτων κρατιδίων δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὸν στέφανον τῆς σμικρότητος. Τὸ ἦπτονα ἐν Εὐρώπῃ θέσιν κατέχον κράτος εἶναι ἡ χώρα τοῦ Μορσνέτ, κειμένη μεταξὺ Βελγικῆς καὶ Γερμανίας· ἔχει ἑκτασιν ἧσιν καὶ τὸ ῥινόμακτρον· ἐάν δὲ κατεστρώνητο χάρις τῆς Εὐρώπης εἰς κλίμακα ἐπιτρέπουσαν νὰ δοθῇ τῇ Γερμανίᾳ τὸ μέγεθος ὄνου, ἡ χώρα τοῦ Μορσνέτ θὰ εἶχε τὸ μέγεθος φύλλας.

Τὸ λιλιπουτιανὸν τοῦτο Κρατίδιον κεῖται ἐν τῷ μέσῳ πῆς ἀγούσης ἀπὸ Βερδιέρας εἰς Αἰξ-λά-Σχιαπέλ, ἐντὸς θελκτικῆς κοιλάδος, διαβροχομένης ὑπὸ ποταμίου γινωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Γκέλ, οὗτινος τὸ ὕδωρ γίνεταί ἐντὸς λίμνης, παρὰ τὰς ὄχθας ἧς τινὸς ἐστὶν ἐκτισμένη ἀρχαία τις κόμη, ἀνάγουσα τὴν θεμελίωσίν τῆς εἰς τοὺς χρόνους τοῦλάχιστον τοῦ Καρλομάγνου. Δικαίως ὅθεν ἀπορεῖ τις, πῶς ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Μορσνέτ ἠδυνήθη νὰ σωθῇ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἴδου ὁ λόγος:

Τὸ Μορσνέτ κέχτηται πλούσια μεταλλεῖα ψευδαργύρου. Τῷ 1815 ἐπιτροπὴ διωρίσθη ὅπως θέσῃ τὰ σύνορα τῆς Πρωσσίας καὶ τοῦ βασιλείου τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἀμφότερα τὰ κράτη διεξεδίκουν τὴν κτῆσιν τῶν μεταλλείων, διαπραγματεύσεις ἐπομένως ἤρξαντο εἰς οὐδὲν ἀπολήγουσαι ἀποτέλεσμα, ὥστε οἱ διάδικοι, βαρυνθέντες, κατέλιπον εἰς τὴν μικρὰν ταύτην χώραν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς.

Τὸ Μορσνέτ ἔχει σήμερον 800 οἰκίας, ὧν τινὲς εἰσιν ἐμπορικὰ ἄριστα κατηρητισμένα· ἡ γεωργία ἀκμάζει, ἡ δὲ ἐγχώριος βιομηχανία ἐπιτρέπει εἰς ἅπαντας τοὺς κατοίκους νὰ ζῶσιν ἀνέτως.

Ὁ Γρεβὺς τῆς χώρας ταύτης ἀρκεῖται εἰς τὸν μετριόφρονα τίτλον τοῦ Δημάρχου. Καλεῖται κ. Σχίμιτς καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἀπὸ δύο ἐτῶν, εἶναι δὲ ἀγαθὸς χωρικός, εὐ-

ρωστος καὶ προγαστωρ, ἰδιοκτητὴς δὲ μιᾶς τῶν ὠρειῶν τῆς κοιλάδος οἰκιῶν καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν, δι' ἧς εἶναι περιβεβλημένος. Φυλάττει τὰ ἀρχεῖα τοῦ κράτους τὸ κτηματολόγιον τῆς χώρας του καὶ τὰς εἰκόνας ἀπάντων τῶν προκατόχων του. Καθ' ἑσπέραν κατέρχεται εἰς τὸ ζυθαπωλεῖον, ἐνθα μετὰ τοῦ παρῶρου του ῥοφᾷ μακαρίως κύλικας τινὰς ζύθου, ὡς ἄλλοτε ὁ βασιλεὺς τοῦ Ὑθετώ, τοῦθ' ὅπερ δὲν εὐρίσκω τοσοῦτω κικόν.

Οὐδενὸς ἔχοντος δικαίωμα ψήφου εἰς Μορσνέτ, δὲν ὑφίστανται κόμματα· ὁ τόπος ἐπομένως εἶναι ἀπηλλαγμένος Δεληγιάννιδων, Τρικοπέδων καὶ διαπληκτισμῶν. Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται ἀπὸ κοινοῦ καὶ τὰ πάντα ἐπομένως ἔχουσιν ἄριστα.

Αἱ προσοδοὶ τοῦ κράτους ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς δαπάνας του, ὁ δὲ στρατὸς ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς μόνου ἀνδρός· δι' ὃ οὐδεὶς κίνδυνος ἐπίκειται κινητοποιήσεων, ἐπιστρατεύσεων καὶ στρατιωτικῶν πραξικοπημάτων.

Ἐντυχέστατον Μορσνέτ!

ΑΠΟ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΕΙΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΝ ΔΙΑ ΕΠΗΡΑΣ

ὑπὸ
ΔΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΒΟΥΣΣΕΝΑΡΔ.

ΚΕΦΑΛ. Α΄.

(Συνέχεια).

Ὁ Λοχαγὸς ἔλαβε παρὰ σοῦ ὑπόσχεσιν. Θὰ ἀποκριθῆς περὶ αὐτῶν διὰ τῆς κεφαλῆς σου.

Ἔχει καλῶς.

Μεθ' ὃ ἐκλείσθη ἡ θύρα μετὰ κράτους ὀπίσθεν τῶν φυλακισμένων, οὓς ἰσχυρὰ ᾤθησις ἔρριψεν ἐντὸς τοῦ ἀπαισίου καταγωγίου.

Μόλις προέφθασαν νὰ κίμωσιν ἐν βῆμα καὶ αἰφνιδία συγκοπὴ, προσέθουσα ἐκ τῆς ὑγρᾶς θερμότητος, ἧτις ἐπεκράτει εἰς τῷ οὐσίματι ἐκείνῳ καὶ τῶν μεμολυσμένων ἀναθυμιάσεων τοῦ ἀνθρωπίνου ἐκείνου συρφετοῦ, τοῦ πλήρους πληγῶν καλυπτομένων ὑπὸ ἀκαθάρτων ῥακῶν, κατέλαθεν αὐτούς. Σιδηροῦς κρίκος περιέσφινξε

τοὺς κροτάφους τῶν· ἡ ὄρασις τῶν ἐσκοτίσθη, οἱ δὲ πνεύμονές τῶν ἠρνήθησαν νὰ λειτουργήσωσι. Οἱ δύο ἄγνωστοὶ ἀνεκίνησαν τὰς χεῖρας καὶ κατέπεσαν ὡσεὶ νεκροὶ ἐπὶ ἀληθοῦς κλίνης νεναρκωμένων σωμάτων.

Ἡ συγκοπὴ διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν, τῶν ὀμινοπαθῶν αὐτοῖς μὴ δυναθέντων νὰ παράσχωσιν αὐτοῖς ἄλλο ἢ βοήθησιν τινὰ θόρυβου, —ρακῆς ἐκ σικάλως— ἧς τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὸ τοῦ καθαροῦ ἀέρος.

Οἱ δύο δυστυχεῖς, κατεληγμένοι ὑπὸ λίαν φυσικοῦ θάμβους, ἤνοιξαν ἐπιπόνως τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶδον μετ' ἀπλανῶν βλεμμάτων τὸ φανταστικὸν ἐκεῖνο θέαμα.

Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἐξετείνοντο παραλλήλως τοῖς τοίχοις δύο κεκλιμένοι σειραὶ ἐκ ῥυπαρῶν σανίδων. Εἰσὶν αἱ κλίναι, ἐφ' ὧν κοιμῶνται ὡς ἔτιχεν, κατὰ κοπεῖα τῆς ὀδοποιρίας, τὰ μέλη συντετριμμένα ἔχοντες ἐκ τῶν ἀλύσεων, τινὲς τῶν καταδίκων. Ἡ θερμοκρασία τοσοῦτω πνιγηρὰ ἐστὶν, ὥστε ἀπεξεδύθησαν τῶν ὀλίγων ῥακῶν καὶ ἐχρησι μεποίησαν ταῦτα ἀντὶ στρώματός. Τὰ στήθη των, κἀτιτχνα, καλυπτόμενα ὑπὸ πελιδνῆς ἐπιθερμίδος, ἀνυψοῦνται ἐπιπόνως ἀφίοντα νὰ διαφεύγῃ ἀναπνοῇ ῥοιζώθης, ἧτις ἐνούμενη μετὰ τῶν στεναγμῶν τῶν ἀσθενούντων, ἀπετέλει ὡσεὶ πένθιμον ἀρμονίαν τῆς ἀγωνίας.

Οἱ μὴ κατορθώσαντες νὰ εὐρωσι θέσιν ἐπὶ τοῦ δυσώδους ἐκείνου σκυλακοτροφείου, κατέπεσαν ἐντὸς τοῦ καλύπτοντος τὸ δάπεδον θερμόρου, ἐντὸς τῶν προδύμων καὶ ὑπ' αὐτὸν ἔτι τὸν ἐξώστην.

Οἱ πλεῖστοι κοιμῶνται τὸν καταληπτικὸν ἐκεῖνον ὕπνον, τὸν παραπλήσιον τῇ συγκοπῇ, ὅστις ἐπέβηται μετὰ φοβερὰν καὶ καταθλιπτικὴν κῆψωσιν καὶ οὐ τὸ θάρος ἐπάυξάνεται ἐκ τῆς διαρκούς εἰσροφῆσεως μισμαμάτων, προκαλούντων ἀσφίξιν.

Πανταχοῦ δικρίνοντο μολυβδόχροα πρόσωπα ὀφθαλμοὶ βεθυθισμένοι ἐντὸς τῶν κογχῶν, κατεσπληκότες κροτάφοι, μέλη σκελετῶν κεκαλυμμένα ἐκ πληγῶν. Πανταχοῦ ἀνεκφραστὸς συμφορμὸς αἰτῶν, ἐφ' ὧν ἐποδύνως βαρύνουσιν αἱ ἀλύ-

σεις, καθ' ὧν ἐπανίσταται ἀσυνειδότως ὁ κοιμώμενος, ὡσεὶ πιεζόμενος ὑπὸ ἐπιείλου.

Ἡ ἀντίδρασις, ἧτις ταχέως ἐπῆλθεν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰακώβου Ἀρνὼ καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ δὲ Κλεναὶ ὑπῆρξε φοβερά.

— Ἄρα γε ποῦ εἴμεθα;

Τίς εἴθε; ἀνεκράξεν ὁ πρῶτος μετὰ σπαραξικαρδίου φωνῆς, διακρίνας, εἰς τὸ φῶς τῶν σθεννυμένων λυχνῶν, τὸ μελαγχολικὸν καὶ συμπαθὲς πρόσωπον τοῦ σταρόστα.

—Θέλω νὰ ἐξέλθω!...

Δὲν βλέπετε ὅτι ἀποθνήσκω!

Βοήθεια!...

Ἡ γέρονθ τότε ἐν τῷ ᾄθῃ ἐκείνῳ φοβερός θόρυβος κλαγγῆς ἀλύσεων καὶ κραυγῶν, παραπόων καὶ στεναγμῶν.

— Σιώπα, ἀδελφέ, σιώπα! εἶπεν ὁ σταρόστας.

Θίκτον εἰς τοὺς πάσχοντάς.

Χάριν πρὸς τοὺς ἀναπαυομένους.

Ὁ Ἰουλιανός, ῥωμκετώτερος τοῦ φίλου του καὶ ἴσως ἤττον συγκινούμενος ἢ ἐκεῖνος, ἀνελάμβανε βαθμηδὸν τὴν ἀταραξίαν του καὶ εἰθίζετο εἰς τὸν μεμολυσμένον ἐκεῖνον ἀέρα.

— Τίς εἶσθαι; ἠρώτησε καὶ οὗτος τὸν γέροντα, οὐ ἡ ἀυστηρὰ φυσιογνωμία ἐξεδήλου συνάμα μέγιστον θίκτον.

— Προγεγραμμένος ὡς ὑμεῖς, πτωχοὶ μοι νεοί.

Καὶ τι χεῖρον τοῦ προγεγραμμένου, κατὰ δικὸς!

— Πλὴν, ἐπανελάθεν ὁ Ἰουλιανός μετ' ἠχηρᾶς φωνῆς, καὶ τοὶ χαμηλῆς καὶ συνεσταλμένης, ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ῥώσσοι... Ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου εἴμεθα γάλλοι ὀδοιπόροι... συλληφθέντες πρό τινων μόλις στιγμῶν διὰ καταφανοῦς παραβίασεως τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ἀγνοοῦμεν τὰ ἦθη καὶ τοὺς νόμους ὑμῶν, τὰς διενεξείς σας καὶ τὰς κοινωνικάς σας ἀξιώσεις.

Οὐδέποτε συνωμώσαμεν... εἴμεθα δὲ θύματα τερατώδους παρεξηγήσεως, ἀφ' οὗ ὁ διατάξας νὰ ῥιφθῶμεν ἐνταῦθα ἀξιωματικὸς ἰσχυρίζεται καὶ βεβαίῳ, ὅτι εἴμεθα ῥώσσοι φοιτηταί, εἰς τὴν ἐταιρίαν τῶν νιχιλιστῶν ἀνήκοντες.

— Δύο νέοι, καταδικασθέντες υπό των μοσχοδικτικών δικαστηρίων, Ἀλέξιος Βογδάνωφ καὶ Νικόλαος Βιτζέτσκις καλούμενοι, ἐδραπέτευσαν ἀπὸ τῶν εἰρκτῶν τοῦ Τόμσκ, ἐπανελάθεν ὁ Ἰάκωβος, ἀνακτῆσας τὴν ἀκρασίαν του.

Ταῦτα τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι ἤννοησα διαρκούσης τῆς ἀνακρίσεώς μας· ὁ δὲ ἀξιωματικός, ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος ὀήμιος ἀξιοὶ νὰ προσάψῃ ἡμῖν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὴν ποιήν ἑκείων!

Ἰδοῦ, κύριε, ἡ μόνη ἀλήθεια, ἣν ἐπιβεβαιούμεν ἐπὶ τῇ τιμῇ μας.

— Σὰς πιστεύω, πτωχὰ μου τέκνα, ἀπεκρίθη πατριωκῶς ὁ σταρόστας, καὶ λυποῦμαι διὰ τὴν τρομερὰν ταύτην παρεξήγησιν, ἐκούσιαν ἢ μὴ, τοῦ ἀθλίου ἐκείνου, ὅστις ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἀπλὴ συνάντησις εἰς τι σημεῖον τοῦ προαστείου τοῦ Μοντμάρτρ καὶ τοῦ βουλεβάρδου,
— Ὁ ἐν Ἀμερικῇ θεῖος. — Ἄνθρωπος ἀμνηχανῶν περὶ κληρονομίας ἑκατομμυρίων τινῶν. — Διακοίνωσις ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τοῦ ὑποστατικοῦ του Ζακάρι-Μίριμ (Βρασιλίας). — Τίμη τρόπος ὁ ἐν Ἀμερικῇ θεῖος ἤνωσε τὴν ὑπαρξίν. — Αἱ συγκινήσεις πτωχιστῶν — Τὰ ἀπὸ τῆς ναυτίας θεινά. — Ἀτυχῆς ἀναρξίς περιηγήσεως. — Τὸ μὴ περαιτέρω τῆς καμπιάσεως. — Εἰς Βρασιλίαν διὰ ξηρᾶς.

— Ἀθάνατοι Θεοί, τί συμβαίνει;

Μήπως προπολεῖται τὸ ἀγέκτορον τοῦ Λουξεμβούργου;

Μήπως οἱ Κινέζοι καλοοραοῦσι τὸν μύλον τῆς Γκολέττης;

Μήτοι ἡ μοναρχία ἐπανιδρύθη ἐν Γαλλίᾳ;

— Ἄ! ὁ Ἰουλιανός! Πῶς ἔχεις, φίλτατε;

— Εἰς σὲ πρότερον ν'ἀπευθύνθῃ ἡ ἐρώτησις αὕτη, πτωχὲ μου Ἰάκωβε, αἰσὶν ταῦτ' ἢ ὅπως ὁμοιάζει τῆς τῆς ζυμῆς.

Ὁ Ἰάκωβος ἀνεπέταξε διχθῆως, ἐθλίψε μετὰ διαχύσεως τὴν χεῖρα τοῦ φίλου του καὶ πάλιν ἐπέταξε χωρὶς ν'ἀπαντήσῃ.

— Νά τα! ἐπανελάθεν ὁ Ἰουλιανός, μήπως πενθεῖς τὴν τελευταίαν σου ὁμολογίαν τῆς πόλεως τῶν Παρισίων;

Εἶται ἀρὰ γε πρυστανίας;

Μήπως ἐνυμφεύθης, μήπως εἶσαι ἀσθενής ἢ μὴ ἐπαρσημορορήθης.

Διότι τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ἡ θεὰ σου προξενεῖ εἰς ἐμέ τὴν ἐντύπωσιν φαινομένου διττῶς ἀσυνήθους· εἶσαι μελαγχολικός καὶ δὲν εὐρίσκεισαι εἰς τὸ γραφεῖόν σου.

— Ἄκουσον, Ἰουλιανέ, ἐπεθύμουν νὰ με εἶχε πάρει ὁ διάβολος!

— Δὲν ἔχεις, μὰ τὴν ἀλήθειαν, κακὰς ὀρέξεις! Δυστυχῶς ὅμως ὁ διάβολος εὐρίσκεται ἴσως ὀλίγον μακρὰν, σὺ δὲ ἔχεις τόσω τρομερὰν ἀποστροφὴν διὰ τὰ ταξείδια...

— Δι' αὐτὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἀπελπίζομαι.

Λίαν πιθανὸν ν'ἀναγκασθῶ ν'ἀναχωρήσω...

— Διὰ νὰ μεταβῆς πρῶ;

— Εἰς Βρασιλίαν!

Ἀθῆνατον ἐστάθη εἰς τὸν Ἰουλιανόν νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ πλέον τὰ σοβαρόν του. Ἐκάγχασε.

— Τώρα ἐννοῶ διατί τὸ πανταπῶς εὐθυμῶν πρόσωπόν σου εἶναι σήμερον πένθιμον ὡς ἡμέρα λήξεως γραμματίου, καὶ ἐμάντευσα τὸ αἴτιον, ὅπερ ἐστέρησε πρὸς στιγμὴν τὴν κομαρτίαν τοῦ Σηκανάνα τῶν φώτων τοῦ προτύπου τῶν παρόντων καὶ μελλόντων τμηματάρχων.

Ἄ! μεταβαίνεις εἰς Βρασιλίαν.

Ταξείδιον ἀνασχεδαστικώτατον καὶ συγκομώτατον.

Εἰς Βορῶ, Λισσαβόνην, Λαγκά, Περναμπούκον, Βόλκον, Ρίον Ἰφνέρον. Εἰκοσιτρεῖς ἡμέραι διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου... ἔπειτα σχεδόν, μεθ' ἧς εὐρίσκεισαι ἐν τῷ μέσῳ φυτίας λαμπερότης...

— Ἐ! καὶ ἂν ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτο χεῖρων τῆς εἰσόδου τῶν κατακομῶν, οὐδὲ δυο λεπτὰ θὰ εἶδον, ὡς δὲν δίδω αἰὰ τὰς ἀπταισμάτικα διατάξεις!

ΟΙ ΤΥΦΛΟΙ

Ἄλλ' ἔχομεν τὴν θάλασσαν!...

Ναί, τὴν θάλασσαν! προσέθηκε μετὰ κωμικοῦ τρόμου ὁ Ἰάκωβος, ἀδυνατῶν νὰ ἐκκολουθήσῃ τὸν φιλιππικόν του.

— Ἀλλά, ἐπανελάθεν ὁ Ἰουλιανός, δὲν μοι ἐξήγησας ἐτι τὸ κύριον, τὸ ἰσχυρόν, τὸ ἀναπόφευκτον αἴτιον, ὅπερ ἀναγκάζει σε νὰ ἐγκαταλίπῃς τὰς προσφιλεῖς σοι ἔξεις.

Ἐξ μῆνες παρήλθον ἀφ' ὅτου σε εἶδον, ἐντὸς δ'ἕξ μηνῶν ἡ παράφρων ζωὴ ἡμῶν τῶν νευρικών, ἢ ὡς σήμερον λέγεται νευροπαθῶν, Παρισινῶν πόσας δὲν ἐπιφυλάττει ἡμῖν ἐκπλήξεις.

— Ὁ βίος μου ἦτο μέχρι τῆς χθὲς γαληνικός ὡς ἡ λίμνη τοῦ Ἀγκιέν. Ἀπὸ τῆς πρωίας ταύτης μόνον εὐρίσκομαι ἐπὶ πεπυρωμένων ἀνθρώπων!

— Ὡς ὁ μακροῖτης Γκατιμοζέν, ὁ πολὺ κλαυστος πλούσιος.

— Ἀκριβῶς· διότι ἀπὸ τῆς πρωίας ταύτης εἶμι ὑπερεκατομμυριούχος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πλέον διὰ τοῦτο ὑπερήφανος.

— Ὡ! πῶς τοῦτο; Καμμία κληρονομία;

— Ναί,

— Κάποιος θεῖος;

— Ναί.

— Τότε ἐξ Ἀμερικῆς· ἐκεῖ εἶναι οἱ μόνοι περισπούδαστοι συγγενεῖς.

— Ναί.

— Λοιπὸν τόσω τὸ καλλίτερον. Ἰσχυρίζοντό τινες, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι τοιοῦτοι πλέον. Ἠγχαριστήθη καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διατηρήσεως τοῦ εἶδους καὶ ὑπὸ τὴν τῆς θελιτώσεως τῶν ὑποθέσεων σου.

Ἀλλά, τώρα πρῶ τὸ σκέπτομαι, δὲν δυνάμεθα νὰ μένωμεν αἰωνίως εἰς τὴν γωνίαν ταύτην τοῦ προαστείου τοῦ Μοντμάρτρ, ἐνθα διεγείρομεν τὴν μῆνιν τῶν σπυρόντων διαβατῶν.

Εἶναι ἡ ἐνδεκάτη καὶ ἡμίσεια, Ἀποθνήσκω τῆς πείνης. Ἐλθέ μετ' ἐμοῦ εἰς Μαργκουερί. Θὰ γευθῶμεν κατὶ, καὶ εἰς τὰ ἐπιδόρπια θὰ μοι διηγηθῆς τὴν ἱστορίαν σου.

Τοῦτο μεγάλως θὰ με διασκεδάσῃ, ὡς ἀρχίζουσα ὡς διήγημα περιηγήσεως.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια).

Τυφλὸς τις ἵδρυσεν ἐσχάτως « Μουσεῖον χάριν τῶν τυφλῶν », ἐν ᾧ ἐχρηστίμευσε πρωτωρινῶς καὶ ὡς ὀδηγός. Οὗτός ἐστιν ὁ δόκτωρ Γκιλβώ, καθηγητῆς ἐν τῷ ἐθνικῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τῶν νεαρῶν τυφλῶν ἐν Γαλλίᾳ· παρεκινήθη δὲ εἰς τοῦτο ἐκ τῆς δυσκολίας, ἣν οἱ ἐν τῇ ἀτυχίᾳ συντροφοὶ του ἀπήντων, προκειμένου νὰ πληροφορηθῶσι περὶ τῶν χάριν αὐτῶν ἐφευρισκομένων. Συνέλαθεν ὅθεν τὴν ἰδέαν νὰ συλλέξῃ παρ' ἑαυτῶν, ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 22 τῆς οδοῦ Ρουσσσελὲτ οἰκίᾳ, δείγματα ἀπάντων τῶν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς τυφλοῖς ἀντικειμένων, ὅσα ἐφημερήθησαν ἀπὸ τοῦ Haüy μέχρι σήμερον. Κατὰ πᾶσαν τρίτην, ἀπὸ τῆς τετάρτης μέχρι τῆς πέμπτης μετὰ μεσημβρίαν, εὐρηται ὁ δόκτωρ Γκιλβώ εἰς τὴν διάθεσιν πᾶν ἐπισκεπτῶν, ὅπως διδάξῃ αὐτοὺς τὴν χρῆσιν τῶν ἐργαλείων καὶ πληροφορήσῃ αὐτοὺς πόθεν δύνανται νὰ τα προμηθευθῶσι. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι πᾶσα προσφορά πρὸς τὸ μόνις μηνῶν τινῶν ὑπαρξίν ἀριθμοῦν τοῦτο μουσεῖον, γίνεται εὐγνωμόνως ἀποδεκτή.

Ἐπίκαιρον κρίνομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οἱ γάλλοι τυφλοὶ ἔχουσι τρεῖς εἰδικὰ ἐφημερίδας.

Πόσον παράδοξον φαίνεται εἰς τὸν ὀρώντα νὰ βλέπῃ τυφλὸν διατρέχοντα διὰ τοῦ δακτύλου τὴν ἐφημερίδα του, νὰ συλλαμβάνῃ τὴν ἐννοίαν τῶν φράσεων, μετὰ τῆς αὐτῆς μεθ' ἧς καὶ ὑμεῖς ταχύτητος, καὶ ν'ἀναγινώσκῃ μεγαλοφώνως. Καὶ ἀληθῶς, μετὰ δυσκολίας δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι αἱ εἰκόνες, αἰτινες παρ' ἡμῖν εἰσερχονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῆς ἰρίσεως, δύνανται νὰ εἰσελθῶσιν ἐπίσης εὐκίλως καὶ διὰ τῆς ἀφῆς. Ἡ ἀντικατάστασις αὕτη μῖς αἰσθήσεως δι' ἑτέρας φαίνεται μετέχουσα πῶς μαγείας. Ἐν τούτοις εἶναι τοσοῦτω ἐντελής, ὥστε ἀναφέρουσι τὸ συμβάν τυφλοῦ τινος ἐκ γενετῆς, ᾧ ἐπιτυχῆς ἐγγείρησις ἀπέδωκε τὴν ὄρασιν. Πολλὸς ἐδῆσε νὰ παρελθῇ χρόνος, μέχρις οὐ μάθῃ νὰ ποιῆται

χρήσιν τῶν ὀφθαλμῶν. Τῷ ἐπαρουσίαζον κοχλιαρίον, ἐρωτῶντες αὐτόν·

— Τί εἶναι τοῦτο ;

— Πέριμένετε, ἀπεκρίνατο.

Ἐκλείε τούς ὀφθαλμούς, ἐψηλάφει τὸ ἀντικείμενον καὶ τότε μόνον.

— Εἶναι κοχλιαρίον, ἔλεγε.

Τὸ ἐκπληκτικώτατον τῶν ἀναφερομένων ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσι διὰ τῆς ἀφῆς, εἶναι τὸ τοῦ γλύπτου Βιδάλ, οὗ τὰ ἔργα εὐρηγνται ἐκτεθειμένα παρὰ τῷ κ. Γκιλβῶ. Ἐν ᾧ εἶναι τυφλός, μετέρχεται τὸν γλυφεὰ καὶ δὴ λίαν ἐπιτυχῶς !

ΠΩΣ ΔΥΝΑΜΕΘΑ ΝΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΩΜΕΝ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΩΩΝ

Τὴν ἐπομένην μέθοδον συνστῶμεν εἰς τὰς οἰκοδεσποίνας, ἀλάνθαστον ὑπὸ πολυχρονίου πείρας ἀποδειχθεῖσαν, ὅπως πληροφορῶνται τίνα τῶν ὠῶν εἰσὶν ἀρτιγέννητα καὶ τίνα ἔωλα. Ἡ μέθοδος αὕτη βασίζεται ἐπὶ τῆς βαθμιαίας ἔνσκα τῆς πολυκαιρίας ἐλαττώσεως τῆς πυκνότητος τοῦ περιεχομένου τῶν ὠῶν· συνίσταται δὲ εἰς τοῦτο.

Διαλύουσιν 120 γραμμάρια μαγειρικοῦ ἁλατος ἐντὸς λίτρου ὕδατος καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ῥίπτουσι τὸ δοκιμαζόμενον ὠόν. Τὸ πρόσφατον ὠόν κατέρχεται μέχρι τοῦ πυθμένου τοῦ ἀγγείου· τὸ τεχθὲν τὴν προηγουμένην ἡμέραν δὲν φθάνει μέχρι τοῦ πιθμένου· τὸ τριῶν ἡμερῶν πλέει ἐντὸς τοῦ ὕγρου, ἐὰν δὲ ἐτέχθη πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐπιπλέει τῆς ἐπιφανείας.

Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης οἱ κατοικοῦντες ἐν Αἰγύπτῳ δύνανται νὰ ὡσι βέβαιον, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀγοραζόμενα ὠὰ εἰσι πρόσφατα καὶ καλὰ πρὸς βρωσίν.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΟ ΕΚΘΕΤΟΝ

I.

Ἐπὶ τινος λόφου
ἐκτὸς τοῦ χωρίου,
μονή τις ὑφύεται
πτωχῆ, πτωχοτάτη,
ὡς κτῆμα τῆς μόνου
σταυρόν τινα ἔχει,
λυχνία δὲ πότε
πηλίνη, τοῦ Πλάστου
ἐνώπιον καίει,
τρεμοσθύνουσα ὡς ἄστρον.

Τὴν θεῶν δὲ ταύτην
ἐν ὥρᾳ χειμῶνος
θεώμενος πᾶς τις,
ἐξίσταται, ὡς οὕταν
ἐν μέσῳ χειμῶνος
λευκώτατον πέπλον·
βαστάζων ἐπ' ὠμου
τὸν πέπλον δὲ τοῦτον
λοῦσ' ὡς διασχίζει,
εἰς κάτωθεν ῥέων
δικυγέστατος ῥυαξί.

II.

Αὐγὴ ἦτο τότε
τοῦ μέσου χειμῶνος,
ἐν ᾧ δὲ ἡ φύσις
πᾶς ἦτ' ὀργισμένη,
στιγμὴν μίαν μόνον
χροίαν μεταβάλλει·
κ' ἐκ μέσου τῶν κλάδων
ἰδοῦ ἀναβαίνει
ἐν μέσῳ συννέφων
ὠχροτάτ' ἢ σελήνη.

Πλὴν ἔτ' ὠχροτάτη,
καθίσταται ἡ φύσις·
τὸ πρῶτον δὲ φῶς τῆς
ρίπτόμενον πέριξ,
τὰ ταύτης κελία,
προέδιδεν ὄντα
μιάς τῶν σαθρῶν των
πλευρῶν στερημένα,
δοκοῦς δὲ τῆς στέγης
προμηνύοντες πτώσιν.

Τριγμός τις· κούτλη,
κί ἢ θύρ' ἀνοιχθεῖσα
κατέπεσ' ὡς πέτρα,
τ' ἐκ τούτου πατάγου
ἠχῆσαντος, ὅτε
ἐνὸς τῶν πατέρων
ἡ ὄψις ἐφάνη,
αὐτὴν δ' ἀναγείρας·
« Γεράτ' ἰμε, ὦρα »,
ἀνεφώνησεν ἄπαξ.

Καὶ παρὰ τ' ἀντήγει,
ἴστα πέριξ ὁ ἦχος,
τ' ὡς κώδωνος τότε
χρωμένου σημάτρου,
ἐν ᾧ ν' ἀναβαίνουν
ὀλίγιστοι πάντες
τὴν λόφον ποιμένες
ἐφάνησαν, ἵνα
ὄμου κεί ὑμνήσου
τὸν τοῦ σύμπαντος Πλάστην.

Ἐν ᾧ δ' ἀνὰ δύο,
ἢ τρεῖς σκορπισμένοι,
φαῖδροι προσέχουσαν
τῆς πρώτης θ' ἡλίου
θεώμεν ἄκτινας,
θιάς τις ἐκπληκτικῶς
πρὸ γὰνθακος ἔστη·
κί ἰδοῦ μετ' ὀλίγον
οἱ ὄντες πλησίον
προσεκάλουσαν ἀλλήλους.

« Ὅτ' εἰς ἐκ τῶν δύο
ἀνέστρεψε βρέφος
σχεδὸν παγώμενον
« ὦ ! ζῆ ! ἀναπνεύει ! »
ἀνεφώνησεν οὗτος,
κί ἐκ τ' ὀμματός πάντων
ἐν ἔρρευσέ θάκρου,
χαρᾶς σωτηρίας.
« Πλὴν τίς τ' ἀνατρέψει ; »
παρεμβᾶς τις ἐφώνει.

« Ἐγώ ! » ὁμοθυμῶς
ἐκορύφασαν πάντες,
καὶ πᾶς τις ἐξήτει
αὐτὸ ν' ἀναλάβῃ,
ὅτ' εἰς τῆς πλησίον

μονῆς ὑφουμένης·
« τὸ ἔχθετον » εἶπε
ἀντήκει, ὦ φίλοι,
τῷ οἴκῳ Ἐκείνου,
τοῦ τῶν πάντων προστάτου »

Καὶ τοῦτο τυλίσσας
ἀέντος τῶν πτυγῶν του
ἀπῆλθε ὁρομαίως,
ἐν ᾧ οἱ ποιμένες
αὐτὸν ἠκολούθουσαν,
εἰσήγαγεν δ' αὐτὸς
εἰς ἐν τῶν ἐχράντων
αὐτὸ μυστηρίων,
Κί « ἐσώθη ! ἐσώθη !
ἀνεφώνησαν πάντες.

Γ. ΒΟΓΙΑΖΗΣ.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΚΟΥ

ὑπὸ

ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΒΕΡΤ ΧΑΛΤ

Δ'.

ΔΕΙΠΝΟΝ ΚΑΛΟΝ, ΚΑΤΑΛΥΜΑ ΚΑΛΟΝ.

(Συνέχεια.)

Χωρὶς νὰ σκεφθῆ, ὁ ἀνθρωπάκης ἐπῆρε τὸ
μαχαιρίδιόν του ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἔσπευσεν εἰς
βοήθειαν, Αἰ κραυγαὶ ἐξηκολούθουσαν·

Κλέπτῃς ! κλέπτῃς ! κλέπτῃς !

Πάντοτε ἐκ τρίτου, τὴν τρίτην δὲ φορὰν
παρατεταμέναι καὶ ἀπολήγουσαι εἰς ὀρεῖαν
φωνήν,

Κλέ- πτης !

Ἐν ᾧ ἐφθανε ὁρομαίως εἰς τὴν καμπὴν τῆς
ὄρου, εὐρέθη ἀντιμέτωπος πρὸς τὸ ὑψηλὸν καὶ
κατάξηρον ὑποκείμενον, ὅπερ εἶχεν ἴδει ἐν τῷ
κλαφενείῳ τοῦ ξενοδοχείου, νὰ συνομιλῇ μετὰ
τῆς βασιλίσσης, ἥτις ἐκέρνα πρὸς αὐτὸν τὸ
ρακίον.

— Ποῦ εἶνε ; ἠρώτησεν ὁ μικρούλης ἀσθ-
μαίνων καὶ ἄγριος τὴν ὄψιν, ποῦ εἶναι ;

— Τίς ;

Ἐκλέπτῃς ! Δὲν ἠκούσατε φωνάζοντα
κλέπτῃς ;

Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγνώστου ἐφαιθρόνθη.

— Καὶ λοιπόν, εἶπε μετὰ προσηγείας, ἔσπευδες πρὸς τὴν πρόσκλησιν;

Ὁ Στέφανος, ὅστις τὸν περιειργάζετο, ἔνευσε καταφατικῶς. Ὁ ὑψηλὸς ἀνὴρ, μειδιάσας, ἔτριψε τὴν ῥίνα αὐτοῦ.

— Τοῦτο λοιπόν, φίλε μου, ἀποδεικνύει δύο τινὰ· πρῶτον ὅτι τὸ κοινὸν τῆς Κομπιένης εἶναι βλάβη· δεύτερον ὅτι σὺ εἶσαι εὐφυῆς καὶ γενναίω-
τερος, παρ' ὅσον θὰ συνῆγέ τις ἐκ τοῦ ἀναστή-
ματός σου. Φαντάσθητι, ὅτι δὲν μ' ἐχειροκρότη-
σαν, ἴσως ἴσως μ' ἐσύριζαν, χθές τὸ ἑσπέρας
εἰς τὴν σκηνὴν ἐκείνην τῶν Φιλαρέσκων.
Ἐκραζον τότε Κλέπτης! κλέπτης! ἐπανει-
λημμένως, μόνον καὶ μόνον ὅπως βεβαιωθῶ, μὴ
ὁ Σοφοκλῆς εἶχε πράγματι κατασταθῆ βλάβη
χθές, περὶ τὰς δέκα τῆς ἑσπέρας, ἐπὶ τῆς
ἐλευσίνης ἐκείνης ἐπαρχιακῆς σκηνῆς.

Ταῦτα λέγων συνωφρύνθη.

Ἐχρειάσθη ὀλίγος καιρὸς, ὅπως ὁ παῖς τῆς
Μαρλέττης ἐνόησεν, ὅτι εὕρισκετο ἐνώπιον
ἡθοποιοῦ παρατητήσαντος ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς
Κομπιένης.

Διηθύνθησαν ὁμοῦ πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα
εἶχεν ἀφήσει τὸ διατάκιον καὶ τὴν ῥάβδον,
ἅτινα καὶ ἀνέλαβε.

— Ποῦ πηγαίνεις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;
ἠρώτησεν ὁ Σοφοκλῆς.

— Εἰς Παρισίους, κύριε.

— Καὶ ἐγώ, καὶ πεζὸς ὡς σὺ... διὰ λόγους
ὕμειας, εἶπε γελῶν. Καὶ τί θέλεις εἰς Πα-
ρισίους;

— Νὰ ζητήσω πρὸ παντὸς ἐργασίαν.

Ὁ κωμωδὸς ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ διηθύνθη πρὸς
τὸν συνοδοιπόρον τοῦ βλέμμα ἐκφράζον ἀπο-
ρίαν περὶ τῆς σχέσεως, ἥτις ἠδύνατο νὰ ὑ-
πάρῃ μεταξύ τοῦ σκοποῦ τούτου καὶ τοῦ
ναυίου ἐκείνου.

— Καὶ τίνα ἐργασίαν, φίλε μου;

— Ἄγνοῶ.

— Πῶς! ἀλλά... σὶ γονεῖς σου;

— Δὲν ἔχω εἰμὴ πάππον εὕρισκόμενον
εἴκοσι λεύγας μακράν.

— Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ πέμπων σε εἰς Πα-
ρισίους;

Οὐχί· ἐκεῖνος κατεστράφη· ἐγὼ δ' ὀφείλω
νὰ ἐργασθῶ, ὅπως συνδράμω τὴν οικογένειάν
μου.

— Καυμένο παιδί!... Καὶ πηγαίνεις εἰς
Παρισίους νὰ θηρεύσῃς τύγην; τὸ ἐννοῶ...

Ἐστέναξε καὶ ἀφ' οὗ αὐτὸς παρετήρησε τὸ
παιδίον.

— Τέλος πάντων θὰ προσπαθήσωμεν νὰ
εὐρωμέν τι εἰς Παρισίους... ἀλλὰ, σὰν τί;
Ἐσκέφθη, ἐπ' ὀλίγον.

— Δὲν αἰσθάνεσαι κλίσιν πρὸς τὸ θέατρον;

— Δὲν ἤξεύρω τί εἶναι.

— Γινώσκεις ἀνάγνωσιν;

— Ναί, κύριε.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐξήγαγεν ἀπὸ τὸ θυλακίον τοῦ
τομιδίου τι, τὸ ἤνοιξε καὶ ἀφ' οὗ ἀνεζήτησεν
ἐντός.

— Ἄκουσον εἶπε: Θα μου ἀναγνώσῃς μίαν
σκηνὴν... σὺ εἶσαι νεαρὸς ὑπηρέτης, ὁ δὲ
κύριός σου σ' ἐπέμψεν, εἰκοστὴν ταύτην φοράν,
ὅπως φέρῃς κυνήγιον ὡς δῶρον εἰς ἕνα γερο-
παλληκάρη πλουσιώτατον ἀλλὰ καὶ φιλαργυ-
ρώτατον. τὸ ὅποῖον μέχρι τοῦδε οὐδὲ τὸ
ἐλάχιστον φιλοδώρημά σοι ἔδωκε. Ἐφθασε,
ρίπτεις ἐκεῖ τὸ κανίστρον μὲ ὕφος παρωργι-
σμένον καὶ χωρὶς νὰ προφέρῃς λέξιν. Ὁ κύριός,
προσβληθεὶς ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς σου, θέλει νὰ
σοι δώσῃ ἐν μᾶθημα· ἐγείρεται ἀπὸ τῆς κα-
θέδρας του, καθίζει σε ἐπ' αὐτῆς, λαμβάνει
τὸ κανίσκιον καὶ σοὶ το προφέρει μετὰ τῶν
προσφορῶν τοῦ κυρίου του· τότε σὺ, θέσας
τὴν χεῖρα ἐντός τοῦ θυλακίου, ἐξάγεις αὐτὴν
καὶ εκτείνας πρὸς αὐτόν, τῷ ἀποκρίνεσαι.
(Ἀκολουθεῖ συνέχεια).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Ἑλλη-
νισμοῦ, ὑπὸ Γ. Γ. Μαρζάρκη (συνέχεια.) — Περὶ
τῆς ποινικῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν
δικαστηρίων ἐπὶ τουρκοκρατίας, ὑπὸ Νικ. Ι.
Λάσκρη. — Τὸ νευτικὸν τοῦ μέλλοντος καὶ τὸ
τῶν ἀρχαίων, ὑπὸ Jurien de la Gravière.
(συνέχεια.) — Τὸ ἐλάχιστον τῶν εὐρωπαϊκῶν
Κρατῶν. — Ἀπὸ Παρισίων εἰς Βασιλίαν διὰ
ξήρας. (συνέχεια.) — Οἱ τυφλοὶ. — Πῶς δυνάμεθα
νὰ πληροφορηθῶμεν περὶ τῆς ηλικίας τῶν ἡμῶν.
Ποίσις. Τὸ Ἐκθετον, ὑπὸ Γ. Βογιαζῆ. —
Ἱστορία Ἀνθρωπισμοῦ ὑπὸ Μαρίας Ροβέρτ Χάλτ.
(συνέχεια).